

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

НУБІП України

УДК 378.017:613:83

«ПОГОДЖЕНО»

«ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

Завідувач кафедри педагогіки

НУБІП України

Савицька І.М.

Сопівник Р.В.

«   »

2021 р.

«   »

2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: «Формування несприятливості до наркогенних речовин студентів
засобами розумних технологій»

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітня програма: Інформаційно-комунікаційні технології в освіті

НУБІП України

Керівник магістерської роботи

доктор педагогічних наук, доцент

Виконав

Буцик І.М.

Бурко В.О.

НУБІП України

КИЇВ – 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри педагогіки

д-р. пед. н., доцент

Р. В. Солівник

«   »   2021р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ

Бурко Володимир Олександрович

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Освітня програма «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті»

Орієнтація освітньої програми «Освітньо-професійна»

1. Тема магістерської роботи: **«Формування несприятливості до наркогенних речовин у студентів засобами розумних технологій»**

2. Затверджена наказом ректора НУБіП України від 22 червня 2021 р. №1002«С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру «15» листопада 2021 року.

3. Вихідні дані до магістерської роботи:

4. Перелік питань, що підлягають дослідженню:

- Дослідити теоретико-методичні аспекти формування несприятливості до наркогенних речовин у студентів за допомогою розумних технологій.

- Вивчити досвід ЗВО у формуванні несприятливості у студентів до наркогенних речовин.

- Розробити методичні рекомендації для роботи зі студентами з формування несприятливості до наркогенних речовин за допомогою розумних технологій.

Дата видачі завдання: 10.10.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/и	Назва етапів виконання магістерської роботи	Строк виконання етапів магістерської роботи	примітки
1.	Дослідження теоретико-методичних аспектів формування несприятливості до наркогенних речовин у студентів засобами розумних технологій у ЗВО	01.05.2021	
2.	Вивчити досвід ЗВО у формуванні несприятливості до наркогенних речовин у студентів	01.07.2021	
3.	Розробити методичні рекомендації для роботи зі студентами на тему формування несприятливості до наркогенних речовин за допомогою розумних технологій	01.10.2021	
4.	Підготовка магістерської роботи до захисту	До 15.12.2021	
Керівник магістерської роботи _____ (підпис)		Буцук І. М. (прізвище та ініціали)	
Завдання прийняв до виконання _____ (підпис)		Бурко В. О. (прізвище та ініціали)	

ЗМІСТ

Реферат.....	5
Вступ.....	6

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ НЕСПРИЯТЛИВОСТІ ДО НАРКОГЕНИХ РЕЧОВИН .....

1.1. Виховання студентів у закладах ЗВО.....	10
1.2. Формування способу життя студента як педагогічна проблема.....	13
1.3. Реалізація розумних технологій у формуванні особистості студента.....	21
1.4. Формування у студентів стійких моральних якостей як основа для набуття несприятливості до наркогенних речовин	25

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКИ БОРОТЬБИ З НАРКОМАНІЄЮ У ЗВО.....

2.1. Вивчення національних досліджень та досліджень ЗВО з проблеми боротьби з наркоманією.....	31
2.2. Діяльність вищих навчальних закладів щодо профілактики асоціальної поведінки серед студентів.....	40
2.3. Планування та організація виховної роботи зі студентами на тему запобігання наркоманії.....	49
2.4. Діяльність викладача у підготовці до роботи зі студентами на тему боротьби з наркоманією	59

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ.....

НУБІП України

НУБІП України

РЕФЕРАТ

НУБІП України

Магістерська робота на тему «Формування несприятливості до наркогенних речовин студентів засобами розумних технологій» робота

складається із переліку умовних позначень, вступу, 2 розділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг магістерської роботи – 65 сторінок. У роботі використано 6 зображень, використано 2 таблиці. Список використаної літератури складає 37 джерел.

Перший розділ передбачає формування теоретичної бази наукової розвідки, а також інвентаризацію та виокремлення термінологічних одиниць. Теоретичні засади дослідження ґрунтуються на застосуванні загальнонаукових методів, а саме: описового методу, методу спостереження, узагальнення, індукції та дедукції.

У другому розділі увагу зосереджено на аналізі наркогенної проблеми в Україні, а саме правової основи. Статистичні оцінки – це статистики, що використовуються для оцінювання невідомих параметрів та методичні рекомендації для боротьби з наркоманією у ЗВО.

Висновок зосереджений на узагальненні та зіставленні отриманих результатів дослідження та передбачає використання системного методу, який розглядає досліджувані об'єкти як цілісні терміносистеми; відповідно, результати дослідження узагальнюються та описуються в системному порядку.

Ключові слова: *студенти, розумні технології, ЗВО формування несприятливості.*

НУБІП України

ВСТУП

Актуальність. Сьогодні в усіх країнах світу, особливо в Україні, спостерігається неухильне «омолодження» наркозалежності, адже споживачами наркотиків є переважно молоді люди у віці від 20 до 30 років [2].

Диференційований аналіз національної та світової наркоситуації дозволяє виділити ряд ключових факторів, що визначають негативну динаміку проблеми. Соціально-економічні, соціально-ідеологічні та біомедичні фактори обумовлені та диференційовані за ступенем їх впливу – глобальні, геополітичні, регіональні, специфічні для певних соціальних класів, мікрогруп населення, сімей, індивідів.

Однією з основних причин поширеності наркоманії серед підлітків є доступність наркотиків. 11,1% опитаних неповнолітніх стверджують, що їх відносно легко дістати і зустрічаються в школах, дискотеках, нічних клубах і кафе, у знайомих місцях на вулиці, в парках тощо [3]. Наркоділки вже давно визначили навчальні заклади як ринки наркотиків для молоді. Як наслідок, суспільство стикається з реальною вразливістю підлітків та молоді до поширення наркотиків. Наступним важливим фактором анестезії є зниження превентивного психологічного захисту у більшості дітей та підлітків та низькоціннісний бар'єр.

Молода людина, яка вперше починає вживати наркотики, опиняється у своєрідній соціально-психологічній ситуації: з одного боку – масове поширення наркотиків, сильний вплив рекламних пропозицій щодо нового способу життя та можливість нових наркотиків. відчуття у зв'язку з домом, мотиви цікавості та наслідування; з іншого боку – розгубленість і некомпетентність педагогів, соціальних працівників, батьків; з третього – боротьба правоохоронних органів із споживачами наркотиків, а не з їх розповсюджувачами.

Без жорстких заходів по боротьбі з незаконним обігом наркотиків та насильницьким протистоянням наркоугруповань, у поєднанні з широкомасштабною профілактичною антинаркозалежною діяльністю серед наркозалежних та запровадженням програм зменшення шкоди отримати реальні

результати у стабілізації наркоситуації в країні.

Заслугує на увагу низький рівень поінформованості громадськості щодо профілактики наркотичних захворювань та недостатнє надання кваліфікованої

безкоштовної консультативної, лікувально-реабілітаційної допомоги підліткам та молоді з наркозалежністю та профілактики для осіб, які тільки починають

вживати наркотики. Близько 60% опитаних дітей і підлітків і 28% дорослих не знали, куди звернутися, якщо у них є проблеми з наркотиками [4]. Крім того,

населення в основному орієнтоване на анонімне лікування наркоманії. У країні

не вистачає державних дитячо-юнацьких реабілітаційних центрів, більшість громадян не мають можливості оплатити комерційні наркологічні послуги.

Можливості штучного інтелекту та все більше і більше інтелектуальних пристроїв тепер можуть використовуватися великою кількістю людей, компаній і груп для здійснення власної «інтелектуальної трансформації».

Розумні технології сьогодні поступово змінюють наш світ, і ми хотіли б, щоб це призвело не до появи термінатора, а до більш справедливого цифрового суспільства з великими можливостями для кожного.

Оскільки технології можна використовувати таким чином, що створюються не лише розумні електронні помічники чи нові види розваг, а й вирішуються найбільші та найскладніші проблеми людства, наприклад, сучасні суперкомп'ютери допомагають контролювати кліматичні зміни. Для цього

потрібна широка галузева співпраця, використання обчислювальних ресурсів та хмарної інфраструктури.

Технології повинні покращувати життя і працювати продуктивніше. Вони покликані допомогти вирішити глобальні проблеми, які впливають на наш спосіб життя, навчання, роботу та лікування. Технології проникають у всі сфери нашого

життя, роблячи інновації доступними для людей будь-якої культури з будь-яким доходом. Можна лише вірити, що технології майбутнього допоможуть створити реальні, значущі зміни.

Найвищий рівень наркоманії зафіксовано серед студентів в Україні. Ця епідемія подібна до всіх епідемій, що поширюються контактним шляхом, з тією лише різницею, що в цьому випадку ключову роль грає контакт психологічний, у

результаті якого людина вирішує спробувати те, що вже спробували її друзі та

знайомі. Звичайно, можна сподіватися, що значна частина студентів володіє достатньо сильним психологічним імунітетом, щоб встояти перед спокусою.

Проте у багатьох цей імунітет слабкий або вже зруйнований.

Метою дослідження є вивчення процесу запобігання від вживання наркогенних речовин студентами

Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- Дослідити теоретико-методичні аспекти формування несприятливості до наркогенних речовин у студентів за допомогою розумних технологій.

- Вивчити досвід ЗВО формування несприятливості до наркогенних речовин у студентів.

- Розробити методичні рекомендації для роботи зі студентами на тему формування несприятливості до наркогенних речовин за допомогою розумних технологій.

Об'єктом дослідження є виховний процес у ЗВО.

Предмет дослідження – зміст, форми та методи формування несприятливості до наркогенних речовин у студентів.

Для розв'язання поставлених завдань і досягнення мети використано **комплекс методів**, адекватних досліджуваному феномену, зокрема: теоретичні методи: методи аналізу для зіставлення та порівняння поглядів різних вчених на досліджувану проблему, визначення напрямків дослідження та поняттєво-категоріального апарату; прогнозування, логічне узагальнення

(висновки та рекомендації щодо проведення виховних заходів зі студентами); емпіричні методи: спостереження, бесіда для вивчення досвіду організації виховної роботи у ЗВО.

Публікації. За темою магістерської роботи опубліковано тези на конференції: всеукраїнській студентсько-учнівській науково-практичній онлайн конференції «Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників» за науково-практичним напрямом: реконструкція минулої реальності та погляд на сьогодення у світлі державотворчих процесів, духовної безпеки українського суспільства, політологічного та лідерологічного аналізу (м. Київ, 14 квітня 2021 р. (дистанційно).

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ НЕСПРИЯТЛИВОСТІ ДО НАРКОГЕННИХ РЕЧОВИН

1.1. Виховання студентів у закладах ЗВО

Підготовка фахівців у закладах вищої освіти є одним із головних факторів розвитку нашого суспільства. Під час їх підготовки важливим завданням не лише сформувати у нього знання, уміння та навички професійної діяльності, а й сформувати в нього відповідні світоглядні, моральні, правові, культурні, естетичні та інші якості особистості. Ефективність освітнього процесу значною мірою залежить від правильного навчання та виховання, оптимального вибору їх форм, методів, засобів, а особливо змісту, спрямованого на формування всебічно розвинутої особистості. Такий процес передбачає використання різноманітних форм, методів, прийомів і засобів навчальної і виховної роботи з постійним виявленням результатів та організації корекційних дій.

Формування особистості у закладі вищої освіти та за його межами залежить, насамперед, від об'єктивних і суб'єктивних факторів. До об'єктивних факторів відносять і потенційні можливості закладу освіти, і розвиток економічної ситуації за ринковими принципами, засоби масової інформації, відродження національних традицій, екологічний стан тощо. Суб'єктивними факторами є особистісні потреби людини, її здібності та задатки, стан здоров'я, цінності погляди і переконання. Тому у навчально-виховному процесі повинні бути узгоджені впливи зовнішньої організованої виховної роботи та індивідуальних можливостей і потреб особистості. Саме від цього багато в чому буде залежати ефективність і професійної підготовки, і сформованості особистості.

Навчальний процес у вищій школі спрямований на професійну підготовку

майже дорослої людини. Тому з точки зору гуманістичної педагогіки їх головне завдання полягає в тому, щоб створити умови для самовираження, самовираження та самореалізації вже дорослої особистості. Тому викладач

повинен не тільки формувати у студентів знання, професійні уміння і навички, а також долучати їх до певної культури, до звичаїв і традицій та живого спілкування.

Сучасна освіта має спиратися на національне виховання [34, 35].

Національне виховання – виховання підростаючого покоління на культурно-історичному досвіді корінного народу, його традиціях, звичаях та обрядах, повазі до мудрості та духовних цінностей, збереження нації та формування здорового способу життя населення.

Згідно з національною доктриною розвитку освіти в Україні, національна освіта є одним із головних пріоритетів, органічною складовою освіти. Це має на меті сформувати свідомого громадянина, патріота, людини, яка вміє жити в громадянському суспільстві на основі норм і правил високої культури, бути фізично досконалою та моральною особистістю. Слід наголосити, що основними

завдання вищого навчального закладу згідно Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) (стаття 26) є:

- формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах;

- створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів;

- збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

- поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян;

- налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури.

Кінцевою метою навчання студентів закладу вищої освіти є підготовка до виконання ряду професійних завдань, необхідних і для суспільного життя, що включає: формування особистості з активною громадянською позицією,

почуттям обов'язку та відповідальності перед суспільством; вміння та бажання творчо працювати за професією, створювати нові матеріальні та духовні цінності; брати активну участь особистості в суспільному житті тощо.

Отже, виховання як першорядний пріоритет в освіті має стати органічною складовою педагогічної діяльності, інтегрованою в загальний процес навчання і розвитку майбутнього фахівця. Найважливіші завдання виховання – формування у студентів громадянської відповідальності та правової свідомості, духовності та культури, ініціативності й самостійності, толерантності, здатності до успішної соціалізації в суспільстві та активної адаптації на ринку праці.

Це означає, що заклади вищої освіти України повинні запропонувати таку освіту, яка б не давала лише конкретне знання у межах певної наукової чи фахової сфери, але формувала цілісний світогляд, заснований на цінностях гуманізму. Слід навчити студента бути не лише фахівцем у певній сфері, але й

цінителем кращих духовних надбань як свого народу, так і людства загалом,

виховати толерантність, смак до мови, навчити сприймати ідеали рівності, справедливості і запроваджувати їх у життя. Отже, головним у процесі навчальної, освітньої діяльності між студентом і викладачем повинно бути

діалогічне поле, в межах якого вільно може відбуватися проектування вихованої

людини та фахівця.

Формування національної інтелігенції, сприяння збагаченню й оновленню інтелектуального генфонду нації, виховання її духовної еліти – це мета, що

стоїть перед вищими навчальними закладами на одному рівні з підготовкою висококваліфікованих фахівців. Досягнення мети виховання можливе лише за умови комплексного підходу і залучення до цієї роботи всього професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів (ВНЗ), адміністрації, органів студентського самоврядування та громадських об'єднань студентської молоді.

Таким чином, вважаємо, що на сьогодні в освіті слід звернути увагу на проблему підготовки фахівців на основі єдності і цілісності педагогічного процесу, де виховна складова має посідати не менше значення ніж навчальна. Особливу увагу у освітньому процесі слід звернути на формування здорового способу життя студента, а також формування несприятливості до наркотичних речовин.

1.2. Формування здорового способу життя студента як педагогічна проблема

З педагогічної точки зору збереження цінності є результатом організованого та цілеспрямованого педагогічного процесу формування мотивації, усвідомлення, потреби та почуття щодо будь-якої цінності, яка має цінність для унаслідків навчально-виховного процесу та визначає стратегію їхньої поведінки в усіх сферах життя [7]. Цінності формуються як особистісно пережиті та глибоко емоційні явища, для яких не існують будь-яких обмежень для їх формування.

У процесі формування ціннісного ставлення студентів вищих закладів освіти до свого здоров'я виділяють два типи аксіологічної спрямованості особистості [8], які також умовно поділяють і на етапи формування

спрямованості це мотиваційно-когнітивний та емоційно-діяльнісний. Проведений їх аналіз дозволив встановити, що ці етапи також характеризують і процеси формування у студентів несприятливості до наркотичних речовин. А, отже, реалізація вказаних етапів виховної роботи дозволить забезпечити високу ефективність формування ціннісного ставлення студентів до свого здоров'я. Завдання етапів формування ціннісного ставлення студентів представлено у табл. 1.

Таблиця 1.

Завдання етапів формування ціннісного ставлення студентів вищих закладів освіти до свого здоров'я

Етап	Завдання етапу
Мотиваційно-когнітивний	<ul style="list-style-type: none"> - активізація прагнень студентів до засвоєння цінності здоров'я й керування ними у своєму подальшому житті; підвищення обізнаності студентів про: - сутність здоров'я, цінність здоров'я, ціннісне ставлення до здоров'я; - розкриття шляхів реалізації добутого досвіду із ціннісного ставлення до здоров'я.
Емоційно-діяльнісний	<ul style="list-style-type: none"> - створення у студентів стійкого позитивного ставлення до здоров'я як цінності та її інтеріоризації; - пошук та використання методів і засобів, що сприяють використанню набутого досвіду з формування ціннісного ставлення до здоров'я у подальшому професійному та повсякденному житті та його перетворення у стійке особистісне утворення.

Спрямованість етапів формування ціннісного ставлення студентів вищих педагогічних навчальних закладів до свого здоров'я обумовлюється тим

позитивними змінами, які відбуваються у студентів на особистісному рівні, де домінують цінності здоров'я та здоровий спосіб життя [8]. А саме:

– мотиваційно-когнітивний етап формування ціннісного ставлення

студентів до свого здоров'я спрямований на: створення підґрунтя для активізації

прагнень студентів до засвоєння цінностей здоров'я та керування ними у своїй

подальшій професійній діяльності й у повсякденному житті; отримання ними

інформації про сутність здоров'я та його цінність, шляхи його зміцнення й

збереження [9];

- емоційно-діяльнісний етап – оцінка набутих знань має сенс тільки тоді,

коли студенти одержують ці знання. Студенти переосмислюють набуті знання й

формують власне ставлення до здоров'я; шукають та використовують методи і

засоби, що сприяють використанню набутого досвіду з формування ціннісного

ставлення до здоров'я у подальшому професійному та повсякденному житті та

його перетворення у стійке особистісне утворення [10].

На нашу думку, головне завдання викладача на даному етапі роботи

полягає саме у створенні сприятливого підґрунтя для виховання у студента

ціннісного ставлення до здоров'я й життя в цілому. Тільки на цьому етапі можна

виявити прагнення студентів до реалізації у своєму житті набутих знань про

цінність здоров'я, зокрема й до формування у них несприятливості до

наркогенних речовин.

Сформованість у студентів несприятливості до наркогенних речовин

доцільно визначати на основі використання відповідних критеріїв, показників та

рівнів. З педагогічної точки зору, критерій – це ознака, на основі якої

здійснюється оцінка, визначення чи класифікація чогось, міра оцінки [6].

Показник – дані, які свідчать про розвиток і перебіг чогось [8]. Усі критерії тісно

пов'язані між собою, послаблення чи посилення одного з них буде відображатися

на іншому, оскільки всі критерії разом узагальнюють певний цілісний

характеристику того чи іншого процесу чи явища.

На основі проведеної роботи із зазначеними критеріями виокремлено високий, середній та низький рівень сформованості здорового способу життя студентів вищих закладів вищої освіти.

З огляду на те, що формування здорового способу життя студентів є складно структурованим процесом, що виявляється у набутті сукупності знань, умінь та навичок, особистісних цінностей, мотивів, інтересів спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я, що лежить в основі формування у них несприятливості до наркотичних речовин, ми визначили такі критерії: мотиваційний, когнітивний, поведінково-діяльнісний.

Показники на даних рівнях надають можливість визначити ефективність формування і здорового способу життя, і формування у них несприятливості до наркотичних речовин у студентів закладів вищої освіти по кожному із визначених критеріїв, які представлено у табл. 2.

Критерії формування здорового способу життя характеризують позитивні зміни, що відбуваються у студентів на особистісному рівні з домінуючими цінностями збереження здоров'я та здорового способу життя [11]. А саме:

- мотиваційний критерії формування здорового способу життя студентів спрямований характеризує: прагнення вести здоровий спосіб життя та бути здоровим; потреба в поглибленні знань щодо здорового способу життя; бажання пропагувати здоровий спосіб життя оточуючим [12];

- когнітивний критерії характеризує: сформованість знань про здоров'я, сформованість знань щодо складових здорового способу життя, розуміння цінності здорового способу життя як шляху збереження та відновлення здоров'я;

- поведінково-діяльнісний критерії характеризує: дотримання оптимального харчового режиму, дотримання оптимального режиму рухової активності, виконання фізичних вправ, запобігання шкідливим звичкам або їх усунення.

НУБІП України

Таблиця 2.
Критерії та показники рівнів сформованості здорового способу життя та несприятливості до наркогенних речовин

Критерії	Рівні	Показники
Мотиваційний	Високий	<ul style="list-style-type: none"> • прагнення вести здоровий спосіб життя та бути здоровим; • потреба в поглибленні знань щодо здорового способу життя;
	Середній	<ul style="list-style-type: none"> • бажання пропагувати здоровий спосіб життя оточуючим. - неактивне та неініціативне прагнення вести здоровий спосіб життя та бути здоровим; - недостатньо виражена потреба в поглибленні знань щодо здорового способу життя; - бажання пропагувати здоровий спосіб життя оточуючим не виявляється в активних діях особистості.
	Низький	<ul style="list-style-type: none"> • прагнення вести здоровий спосіб життя та бути здоровим відсутні; • пасивність в питанні поглиблення знань щодо здорового способу життя; • бажання пропагувати здоровий спосіб життя оточуючим відсутнє.

<p>Високий</p> <p>НУБІП</p>	<p>україни</p> <ul style="list-style-type: none"> • сформованість знань, про здоров'я; • сформованість знань щодо складових здорового способу життя; • розуміння цінності здорового способу життя як шлях збереження та відновлення здоров'я.
<p>Середній</p> <p>Когнітивний</p> <p>НУБІП</p>	<p>україни</p> <ul style="list-style-type: none"> • знання про здоров'я сформовані не повністю; • сформовані знання щодо складових здорового способу життя не є повними; • розуміння цінності здорового способу життя як шляху збереження та відновлення здоров'я не до кінця визначене.
<p>Низький</p> <p>НУБІП</p>	<p>україни</p> <ul style="list-style-type: none"> • відсутність знань про здоров'я; • відсутність сформованих знань щодо складових здорового способу життя; • відсутність розуміння цінності здорового способу життя як шляху збереження та відновлення здоров'я.
<p>Високий</p> <p>НУБІП</p>	<p>україни</p> <ul style="list-style-type: none"> • дотриманням оптимального харчового режиму, • дотриманням оптимального режиму рухової активності, • виконання фізичних вправ; • запобігання шкідливим звичкам або їх усунення.
<p>Поведінково-діяльнісний</p> <p>НУБІП</p>	<p>україни</p>
<p>НУБІП</p>	<p>україни</p>

<p>Середній</p>	<ul style="list-style-type: none"> • часткове дотриманням харчового режиму; • недостатньо виражена готовність дотримуватися режиму рухової активності; • низька активність у виконанні фізичних вправ; – низька готовність уникати чи усувати шкідливі звички.
<p>Низький</p>	<ul style="list-style-type: none"> • відсутність харчового режиму; • відсутність режиму рухової активності; • відсутність готовності виконувати фізичні вправи; • наявність шкідливих звичок та не готовність їх усунення.

У цілеспрямованому процесі виховної роботи зі студентською молоддю викладачі спрямовують зусилля на організацію, переосмислення набутих студентами знань та формування власного ставлення до здоров'я та наркогенних речовин; пошуків та використання методів і засобів, що сприяють використанню набутого досвіду з формування ціннісного ставлення до здоров'я у подальшому професійному та повсякденному житті та його перетворення у стійке особистісне утворення [8].

Слід зауважити, що такий поділ вищеназваного процесу дещо є умовним, оскільки всі етапи розвитку та формування особистості студента взаємопов'язані між собою й забезпечуються комплексною роботою з формування ціннісного ставлення до свого здоров'я. Це вимагає цілісної, цілеспрямованої, планомірної та систематичної роботи викладачів закладів вищої освіти.

Аналіз основних компонентів у формуванні у студента свідомості та

досвіду діяльності у напрямі забезпечення власного здорового способу життя дозволяє стверджувати, що такий процес носить індивідуальний характер і здебільшого залежить від ціннісних орієнтацій самої особистості, її світогляду,

культури, традицій, соціального та морального досвіду. Ціннісні орієнтації

передбачають вільний вибір суспільних цінностей, на які особистість орієнтується та якими вона керується у своїй діяльності. При цьому базові компоненти здорового способу життя, як і природні фізичні чинники, не

лікують у звичному розумінні, проте нормалізують, підтримують біологічні рухові, психоемоційні та інтелектуальні процеси, що притаманні цьому об'єкту.

Тому у плануванні виховної роботи у закладі вищої освіти слід враховувати вказані моменти і не варто спиратися лише на проведенні масових та групових заходів, а реалізовувати необхідний зміст і методи у індивідуальній діяльності.

Таким чином, у результаті проведеного аналізу наукових поглядів та власних досліджень нами було виокремлено напрями формування несприятливості до наркогенних речовин у студентів закладів вищої освіти:

- формування свідомої та високоморальної особистості майбутнього фахівця;
- формування у студента потреб і прагнень вести здоровий спосіб життя;
- формування уміння ціннісного ставлення студентів здорового способу життя;
- формування знань про необхідність та способи ведення здорового способу життя та негативного впливу на організм наркогенних речовин;
- формування знань про потребу ведення здорового способу життя та негативного впливу на організм наркогенних речовин;
- посилення уваги у напрямі формування особистості морального, патріотичного, правового, екологічного та естетичного виховання;

1.3. Реалізація розумних технологій у формування особистості студента

Зміни в науці, техніці, економіці, в соціальних відносинах і суспільній свідомості, а також глобальні перетворення в системі вищої освіти нашої держави, обумовили необхідність модернізації змісту навчальної і виховної роботи у ЗВО, від якого значною мірою залежать: інтелектуальний та емоційний розвиток молодого покоління, формування його ціннісних орієнтацій, соціальних, етичних і естетичних ідеалів, одержання необхідних знань і розвиток умінь, набуття першого досвіду творчої діяльності. Сьогоднішня модернізація освітнього процесу передбачає діджиталізацію усіх ланок. Тому на сьогодні в організації виховної роботи у ЗВО варто враховувати сучасні можливості розумних технологій.

Розумні технології передбачає використання комп'ютерних систем і мікропроцесорів, для виконання щоденних завдань і обміну інформацією. Нині розвиток технологічних засобів телекомунікацій і зв'язку, масове поширення та використання мультимедійних комп'ютерних програм створюють об'єктивні передумови для вдосконалення освітніх технологій, а також для впровадження нових форм здобуття освіти широкими верствами населення, зокрема, цифрових і смарт-технологій. Останні є одним із основних напрямів соціального розвитку, заснованого на синтезі освітньої, наукової, технологічної, виробничої та інших практик.

Значне зростання смарт-пристроїв, смарт-систем та смарт-технологій допомогло визначити нову сферу дослідження, яка називається «розумне навчання», що пропонує студентам нові підходи, технології навчання, навчальні процеси та навчальні стратегії для оптимізації розподілу отриманих ресурсів і переваг. Крім того, ці технології представляють матеріально-технологічну основу прогресу сучасного суспільства і мають за мету формування нових аксіологічних та нормативних форм організації соціальної взаємодії на різних

рівнях за допомогою конкретних інформаційних каналів.

Варто зазначити, що смарт-технології дозволяють розробляти революційні навчально-методичні матеріали, а також формувати індивідуальні траєкторії навчання для студентів. Застосування новітніх цифрових технологій набагато спрощує не тільки педагогічну діагностику і спостереження викладача за рівнем і темпом формування знань студентів, але й зворотній зв'язок між студентами й викладачем.

Смарт-технології вже давно впроваджуються в освітній процес таких країн світу, як: США, Велика Британія, Канада, Австралія. Одним із лідерів інтеграції смарт-технологій в освіті вважається Південна Корея, яка з 1996 року почала запровадження електронної освіти. Нині в країні діють 20 кіберуніверситетів, всі послуги в яких надаються за допомогою електронних технологій. Місце і час навчання в таких закладах вищої освіти вибирають студенти. Усього в світі нині налічується більше 43 мільйонів онлайн студентів. Українська освіта лише поступово почала впровадження смарт-технологій в освітній процес. Згідно з наказом міністерства освіти і науки, молоді і спорту України від 12.07.2012 №812 суттєвим проривом у напрямку вдосконалення системи освіти та застосування нових технологій в Україні став проєкт «Learnin – SMART навчання». Він націлений на формування потенційно нового освітнього напрямку та підвищення рівня викладання та навчання [38].

Перевагами Smart-технологій є те, що вони здатні: розвинути творчі здібності студентів, професійні знання, навички комунікації, грамотність у сфері ІКТ; сформувати критичне мислення, інноваційний підхід; удосконалити вміння ефективної співпраці та взаєморозуміння, лідерство, розвиток кар'єри. Щоб відповідати широкому спектру потреб та багатосторонніх уподобань сучасного суспільства, яке є відкритим для глибоких змін на багатьох рівнях, смарт – технології передбачають низку особливостей через культурну специфіку, рівень розвитку освіти, рівень економіки та досліджень. Особливо в останні

десятиліття спостерігається феноменальне зростання інтересу до впровадження смарт-технологій як способу досягнення зростання суспільства, зокрема його розвитку й намагання відповідати вимогам часу.

У сучасному контексті, що характеризується прискореним перехідним періодом, в якому домінують складні та глибокі перетворення у всіх сферах діяльності, впровадження розумних технологій відображається, насамперед, у високих ритмах розвитку суспільства. Це спричиняє фундаментальну зміну освітньої моделі, коли виникають нові бачення, які призводять до впливу на якість та ефективність вищої освіти. Оскільки ці кроки не мають завершальної точки, зарахування до безперервної спіралі успіху в сучасній науці вимагає постійного вдосконалення освітнього процесу, особливо на аксіологічному та освітньому рівнях. У даний час на міжнародному ринку існує багато компаній, які пропонують різні розумні технології, надзвичайно дорогі, що задовольняють соціальні потреби – від ринку праці та робочих умов, аж до освіти, охорони здоров'я та розвитку суспільства, для підвищення якості життя. Впровадження смарт-технологій є результатом складної сукупності відносин між компаніями, університетами, науково-дослідними інститутами та іншими допоміжними структурами. Застосування багатовимірного досвіду з різними ефектами у міжнародній сфері може забезпечити сприятливу основу для розвитку розумних технологій у вищій освіті, яка стане еталоном для сучасного суспільства та для людей.

Використання смарт-технологій робить процес навчання більш динамічним і більш результативним. У цьому процесі є деякі труднощі, але й досягнуто вже багато успіхів. Головний успіх – це інтерес студентів, їх готовність до сприйняття нового матеріалу, потреба в отриманні нових знань і відчуття самостійності в цьому процесі. Смарт-технології дозволяють робити заняття не схожими одне на інше. Відчуття постійної невизни та самостійності сприяє розвитку в студентів інтересу до отримання нових знань.

Ми живемо в епоху інтелектуальної техніки. "Розумні" телефони, "розумні" окуляри, "розумний" будинок і навіть "розумний" холодильник. Важко перерахувати всі ті пристрої, які останніми роками раптово «набули розуму». Розумні технології – потужний тренд останніх років. "Розумніють" гаджети, автомобілі, квартири, будинки і навіть цілі міста. Розумні технології дозволяють забезпечити ефективне споживання ресурсів, помітно впливають на розвиток міст і спільнот.

Можливостями штучного інтелекту та все більш інтелектуальних пристроїв сьогодні може користуватися велика кількість людей, підприємств та угруповань, що дозволяє їм здійснювати свою власну «інтелектуальну трансформацію».

Розумні технології поступово змінюють наш сьогоденний світ, і хотілося б, щоб це призвело не до появи термінатора, а до створення більш справедливого цифрового суспільства з широкими можливостями для всіх. Адже технології можна використовувати таким чином, щоб не просто створювати розумних електронних помічників або нові види розваг, а вирішувати наймасштабніші та найскладніші проблеми людства, наприклад, вже сьогодні суперкомп'ютери допомагають контролювати зміну клімату. Це потребує широкого галузевого співробітництва, використання обчислювальних ресурсів та хмарної інфраструктури.

Проведений аналіз сучасних літературних джерел із реалізації розумних технологій в освіті дозволив встановити, що вона дозволить ефективно вплинути на процес формування особистості та бути певним допоміжним засобом для роботи викладача, оскільки можуть виступати і у ролі засобу візуалізації, і ролі навчального посібника, і у ролі самого ж педагога у процесі самонавчання та самореалізації студента.

НУБІП України

1.4. Формування у студентів стійких моральних якостей як основа для набуття несприятливості до наркотичних речовин

Студентство – це соціальна група, яка об'єднує молодь закладів вищої освіти і є одним із головних драйверів розвитку сучасної української державності. Студенти – це майбутні фахівці, які будуть вирішувати долю усіх галузей виробництва та сторін суспільства. Від того, як вони формуються, розвиваються та виявляють себе у освітньому процесі, залежать перспективи розвитку нації та країни. Заклади вищої освіти мають готувати свідому національну інтелігенцію, сприяти оновленню і збагаченню інтелектуального генофонду нації, вихованню її духовної еліти, примножувати культурний потенціал, який забезпечить високу ефективність діяльності майбутніх фахівців.

Варто зазначити, що сьогодні відбувається не просто відставання розвитку суспільної свідомості від потреб часу, а певною мірою деградація класичних моральних категорій, зростання дефіциту вихованості, особливо в молоді. Ця проблема не оминула й студентського середовища. Отже, виховання студентів – процес творчий, зорієнтований на проблеми, пов'язані зі специфікою вищого навчального закладу, на особливості регіону.

В ідеальній перспективі заклади вищої освіти мають стати школою саморозвитку, самоуправління, самодисципліни, свідомої відповідальності, співробітництва й творчості викладача й студента. Виховання – процес цілеспрямованого систематичного формування особистості, зумовленого законами суспільного розвитку, дією об'єктивних і суб'єктивних чинників.

У вихованні особистості беруть участь родина, навчально-виховні заклади, на нього впливають мікро – і макросередовище, соціально-політична та економічна ситуація в країні, зокрема масової інформації, громадські організації та інше.

Усе це робить процес виховання, з одного боку, більш керованим, оскільки

Існує чимало ефективних способів і засобів впливу на особистість, а з іншого – ускладнює управління ним, тому що важко інтегрувати всі фактори впливу, застерегти особистість від негативних впливів.

Поняття виховання, як базову категорію педагогіки, нині вживають у широкому і вузькому соціальному значенні слова, а також у широкому і вузькому педагогічному розумінні.

У широкому соціальному значенні виховання, це передавання соціального досвіду, накопиченого людством упродовж усієї історії, від старших поколінь молодшим.

У вузькому соціальному значенні виховання – спрямований вплив на людину суспільних інститутів з метою передати певні знання, сформувати необхідні навички та вміння, гідну поведінку, наукові переконання, суспільні цінності, моральні та політичні орієнтири, життєві настанови і перспективи. У широкому педагогічному значенні виховання – цілеспрямований, організований і систематичний вплив вихователів, організованого соціального педагогічного середовища, з метою сформувати всебічно розвинену особистість. Поняття “виховання” в такому разі охоплює весь навчально-виховний процес .

У вузькому педагогічному значенні виховання – процес, спрямований на вирішення конкретних виховних завдань щодо формування, розвитку і професійної підготовки особистості.

На певному етапі виховання життєві обставини потребують від людини володіти відповідними нормами поведінки. Колишні учні, а сьогодні студенти перших курсів розпочинають свою життєдіяльність у новій для них ситуації (незнайома раніше форма навчання, нове оточення, система взаємостосунків та інше.). За допомогою викладачів, куратора своєї навчальної групи вони мають своєчасно і безболісно пройти адаптаційний період, засвоїти новий стиль життя та нормативні правила, які потрібно виконувати. З цього починається виховна робота. Також одною із найголовніших цілей які поставлені перед викладачами є

формування у студентів цілі самовиховання.

Самовиховання – “вищий етап виховного процесу, систематична й свідома індивідуальна діяльність людини, спрямована на вироблення в собі бажаних фізичних, розумових, моральних, естетичних якостей, позитивних рис волі й характеру, усунення негативних звичок”. Провідним компонентом змісту самовиховання є формування вольових і моральних якостей.

Потреба у самовихованні – вища форма розвитку особистості. Формування всебічно розвиненої особистості майбутнього фахівця вимагає здійснення цілеспрямованої виховної роботи в різних напрямках: моральному, правовому, екологічному, трудовому, економічному, естетичному та ін. Реалізація змісту і завдань кожного з означених напрямів передбачає врахування специфіки майбутньої професійної діяльності фахівців, необхідних для цього людських і професійних якостей.

У процесі формування майбутніх фахівців чільне місце належить моральному вихованню. Моральне виховання – виховна діяльність вищого навчального закладу, спрямована на формування у студентів стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок і звичок поведінки на основі ідеалів, норм і принципів моралі, участі у практичній діяльності. Мораль, будучи формою суспільної свідомості, яка представляє сукупність принципів, вимог, норм і правил, регулює поведінку людини у всіх сферах її суспільного життя.

Регулювання поведінки здійснюється двома способами: зовнішнє регулювання, яке ґрунтується на моральних нормах відповідно до громадської думки та внутрішнє регулювання в основі якого моральність (реалізація особистістю своїх моральних установок, принципів, тобто моральна практика), моральна свідомість (моральні погляди та оцінки); моральні почуття (стійкі переживання людини, які зумовлюють її вольові реакції, ставлення до себе, до інших людей, тощо); моральні переконання (пережиті та узагальнені моральні принципи, норми). У моральній поведінці особистості виявляється і зовнішня, і внутрішня

саморегуляція.

Тому саме завдяки моральному вихованню перебудовується сама людська особистість відповідно до моральних цінностей, які віддзеркалюють суспільні відносини, правила та норми поведінки людей.

В умовах вищого навчального закладу честь кожного студента полягає в тому, щоб виховувати в собі високі моральні якості, досягти значних успіхів в оволодінні своєю спеціальністю, долати особисті недоліки.

Водночас молода людина не повинна залишатися байдужою до негативного у поведінці своїх товаришів, однокурсників. Адже професійна честь – це честь усієї групи, всіх хто обрав саме цю професію. Найефективнішим методом формування у студентів необхідних етичних якостей є особистий приклад викладача.

Важливо також враховувати й те, що основи професійної етики формуються у професійній діяльності, у безпосередньому контакті з професією. На сучасному етапі розбудови української держави важливого значення набуває формування почуття патріотизму, національної свідомості студентської молоді як запоруки її активної участі в соціально-економічній діяльності.

Також у вищих навчальних закладах велику роль грає формування правової культури серед студентів. Правове виховання є важливою складовою частиною ідейно-політичного та морального виховання громадян. Поряд з цим правове виховання по поставленій меті дуже наближене до формування правового світогляду, правової свідомості та правової культури. Виховання молоді, в дусі патріотизму, свідомого відношення до праці, високої культури, нетерпимості до явищ, що суперечать нормам моралі, передбачає формування у підростаючого покоління правової культури та правової свідомості.

Ця культура передбачає глибоку повагу до правової основи держави і суспільного життя, розуміння соціальної ролі права і переконання в необхідності точного дотримання його норм і принципів. Ігнорування закону, протиставлення

прав і обов'язків, свідчить про відсутність належної правової культури, і тим самим про відсутність належного правового виховання сучасної молоді. Якщо підходити до проблеми правового виховання з врахуванням сучасних досягнень

суспільствознавчих наук, а особливо соціальної психології, то стає очевидним,

що правове виховання – тривалий в просторі і часі процес, який не може не відбуватися без протиріч. В цьому процесі приймають участь всі громадяни протягом всього свого життя в якості вихованців та вихователів – в залежності

від ролі яку вони виконують.

Тому стан правової вихованості, досягнутий будь-яким суб'єктом – тільки момент цього процесу, а діяльність по правовому вихованню – необхідна, важлива сторона цього процесу. Своєрідність правового виховання полягає в

тому, що воно є ніби завершальним, але не в плані закінчення виховного процесу,

який для кожного суб'єкту припиняється з його існуванням. Мова йде про те, що

правосвідомість накладається на певні, вже сформовані потреби, схильності, звички, інтереси, цінності, “вбирає” їх та містить свої власні правові цінності. В

свою чергу в правосвідомості виникають нові цінності, надбані у відповідності із

законом зростання потреби. Правове виховання повинно складатися так, щоб

молоді люди не концентрувались на заучування правових вимог, а використовували отримані знання в навчальній, трудовій, громадській діяльності.

Правове виховання розглядають у широкому та вузькому розумінні. У

широкому розумінні воно характеризується як вплив усіх правових чинників суспільного життя, у тому числі й правової системи, на формування індивідів і колективів людей з певними правовими якостями, що відповідають досягнутому

в суспільстві рівню правової свідомості та правової культури.

У вузькому розумінні – це цілеспрямований, повсякденний, систематичний вплив юридичної теорії та практики на свідомість людей з метою виховання у них відповідного рівня правової свідомості, культури та зразкової правомірності

поведінки. Процес правового виховання охоплює суб'єкти та об'єкти, основні вимоги і мету. До суб'єктів правової виховної діяльності відносять органи держави, громадські організації, трудові колективи, їх посадових і службових осіб, окремих громадян.

Об'єктом правового виховання є свідомість людини її інтелект і здатність сприймати, оцінювати і здійснювати певні правові явища.

Метою правового виховання є: формування правосвідомості громадян і підвищення на цій основі їхньої правової культури; виховання поваги до права, щоб його вимоги стали особистим переконанням кожної людини, а повсякденне додержання юридичних норм – звичкою;

- знайомлення громадян з питаннями державно – правового будівництва, підвищення їхньої соціальної та політико – правової активності;

- основ правових знань; необхідність формування у свідомості людини переконань, настанов, мотивів активної правомірної поведінки; формування у людей соціально – комунікативних якостей особистості, тощо.

Вдосконалення правового та морального виховання студентів вимагає розуміння педагогами цієї роботи, систематичного підвищення ними рівня своєї педагогічної майстерності, використання сучасних наукових досягнень, поширення й упровадження передового педагогічного досвіду.

Таким чином, вважаємо, що на сьогодні в освіті слід звернути увагу на проблему морального виховання молоді як підґрунтя для формування у студентів несприятливості до наркогенних речовин.

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКИ БОРОТЬБИ З НАРКОМАНІЄЮ У ЗВО

2.1. Вивчення національних досліджень та досліджень ЗВО з проблеми боротьби з наркоманією.

НУБІП України

Організація виховної роботи у закладах вищої освіти – є складним і багатогранним процесом. Тому, з метою визначення шляхів ефективної виховної роботи у ЗВО щодо формування у студентів несприятливості до наркогенних речовин, нами було першочергово проведено вивчення національних досліджень та досліджень ЗВО з проблеми боротьби з наркоманією, на основі чого було з'ясовано, що 10% осіб із сучасної молоді (18-24 роки) мали можливість вживати наркотики, або є наркотично залежними.

НУБІП України

Серед різних макрорегіонів та типів населених пунктів немає суттєвих розбіжностей щодо цих показників. Можна виділити лише Схід, де сукупна частка тих, хто має близьких та знайомих з наркотичною залежністю складає 14%. Найчастіше ті, хто стикався у своєму ближньому оточенні з наркотичною залежністю, згадували такі речовини як канабіс (31%) та амфетаміни (18%). Ці два наркотики звучать набагато частіше за інші. Втім, значна частина назвала також такі важкі наркотики, як дизайнерські наркотики або «солі» (8%), макова соломка (7%), а також метадон і спайси (по 6%) [36].

НУБІП України

Абсолютна більшість (65%) молоді 18-24 роки має родичів, друзів або знайомих залежних від вживання канабісу, що вдвічі перевищує показник по країні. Кожен третій (30%) з цієї ж вікової групи має людей з близького кола з залежністю від амфетамінів, що перевищує показник по країні майже вдвічі.

НУБІП України

Кожен п'ятий (26%) опитаний до 24 років заявив, що має людей з близького кола, які вживають «солі» – що втричі перевищує аналогічний показник по країні.

НУБІП України

Серед молоді 18-24 роки в чотири рази більше тих, хто має родичів, друзів

НУВБІП УКРАЇНИ

або знайомих, які вживають героїн (17% проти 4% по країні) та ідентична ситуація з кокаїном (17% проти 4% по країні). 9% молоді до 24 років мають близьких або знайомих з залежністю від первиту або «вінта» (показник 1% по країні).

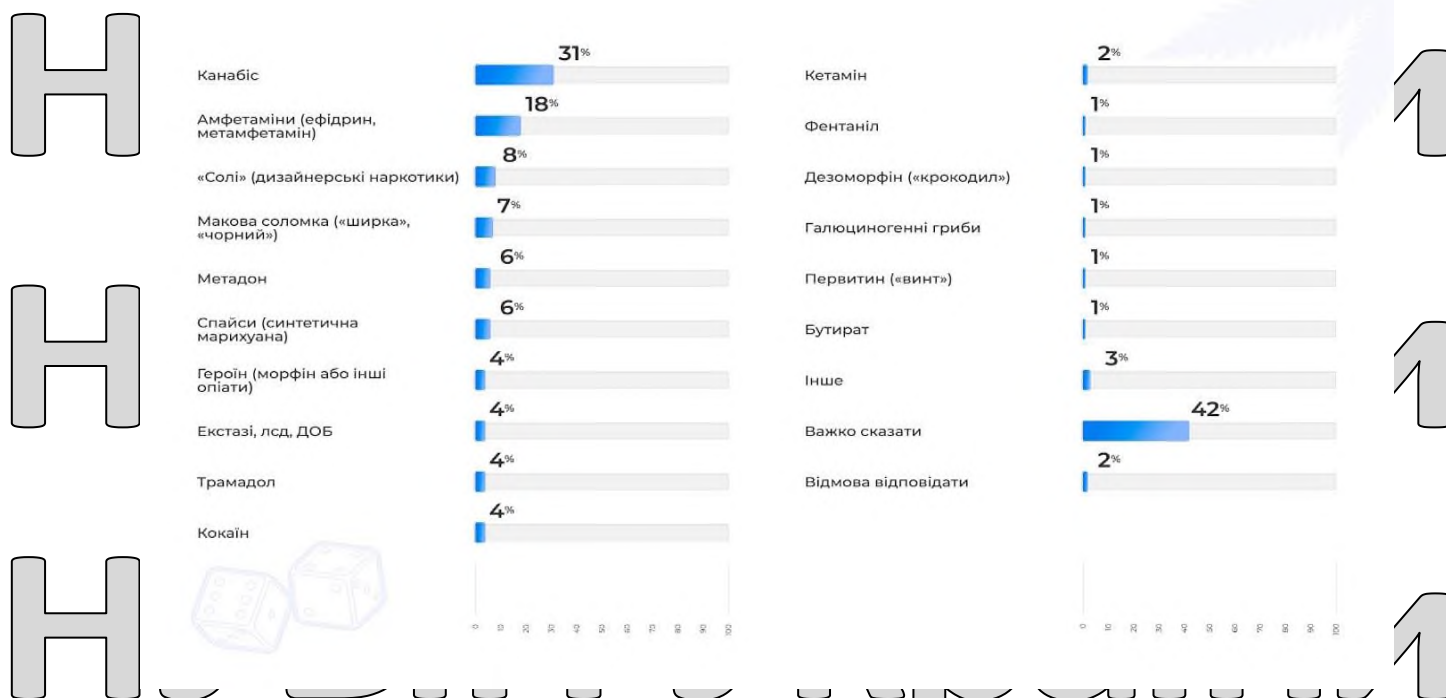

Рис. 2.1. Показники кількості осіб з наркотичною залежністю

НУВБІП УКРАЇНИ

Лише 13% молодих людей 18-24 роки, які стикалися з проблемою наркоманії серед близьких та знайомих, не змогли визначитися про які речовини йдеться, тоді як серед людей старшого віку (55+) ця частка є найбільшою – 55%.

Серед регіональних особливостей, слід виділити, що на Сході та в центрі набагато частіше згадували про залежність від амфетамінів порівняно з жителями Заходу та Півдня: відповідно 29% та 27% проти 5% та 6%.

На Заході більше людей, у яких близькі або знайомі мають залежність від макової соломки (13% проти 7% по країні), кокаїну (10% проти 4% по країні), а

також близько 3% згадують залежність від такого важкого наркотика як дезоморфін, який через характерні прояви на тілі залежних ще називають «крокодил».

У Центрі в двічі частіше, аніж в середньому, згадують метадон (13% проти 6%) та бутират (4% проти 1% по країні).

Більше половини громадян (53%), які стикалися з проблемою наркоманії серед свої близьких або знайомих, відповідають, що їм відомі випадки, коли ці люди були небезпечними: для самих себе (19%), для оточуючих (14%) або одночасно для себе та оточуючих (20%). При цьому 45% відповіли, що їм невідомі такі випадки. [36]

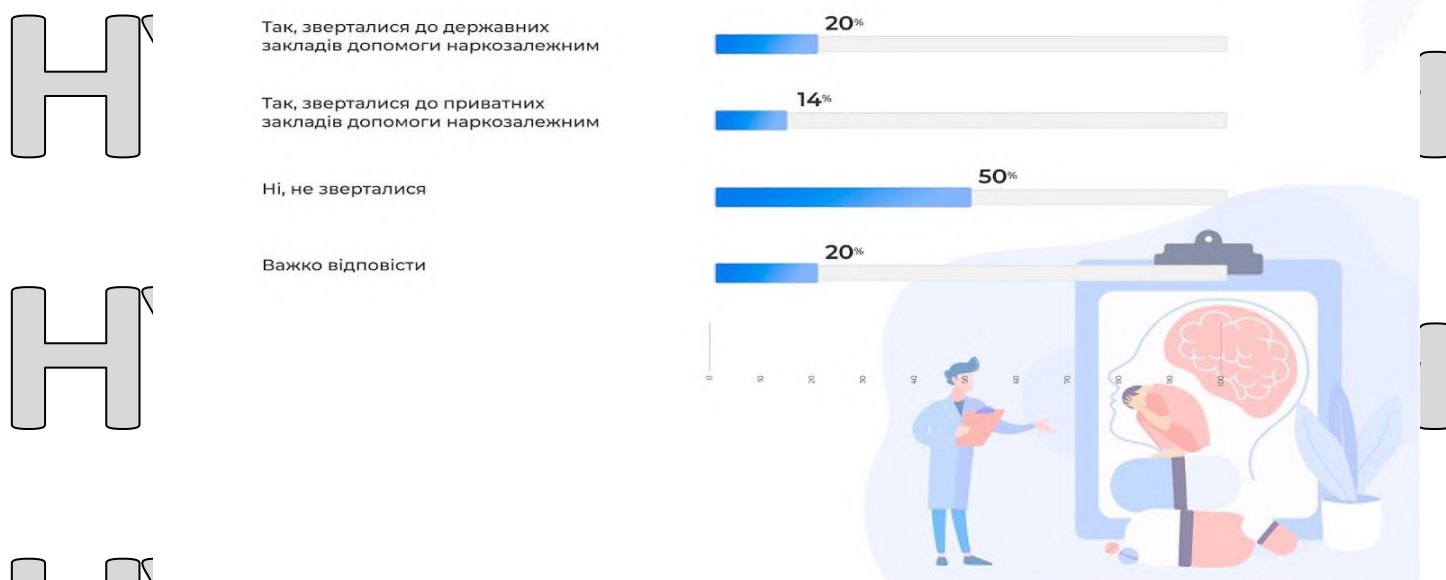

Рис. 2.2. Кількість звернень за допомогою для лікування наркотичної залежності.

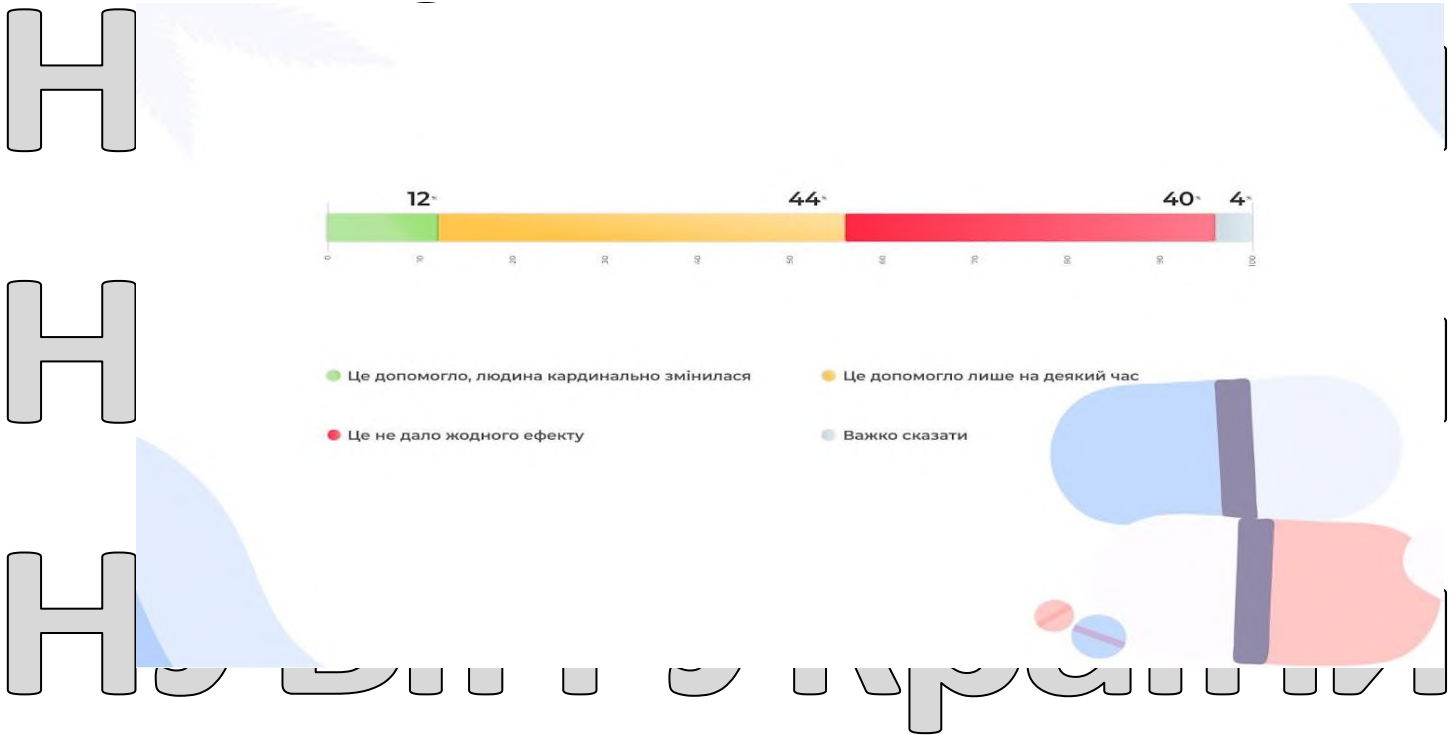

Рис. 2.3. Результати лікування

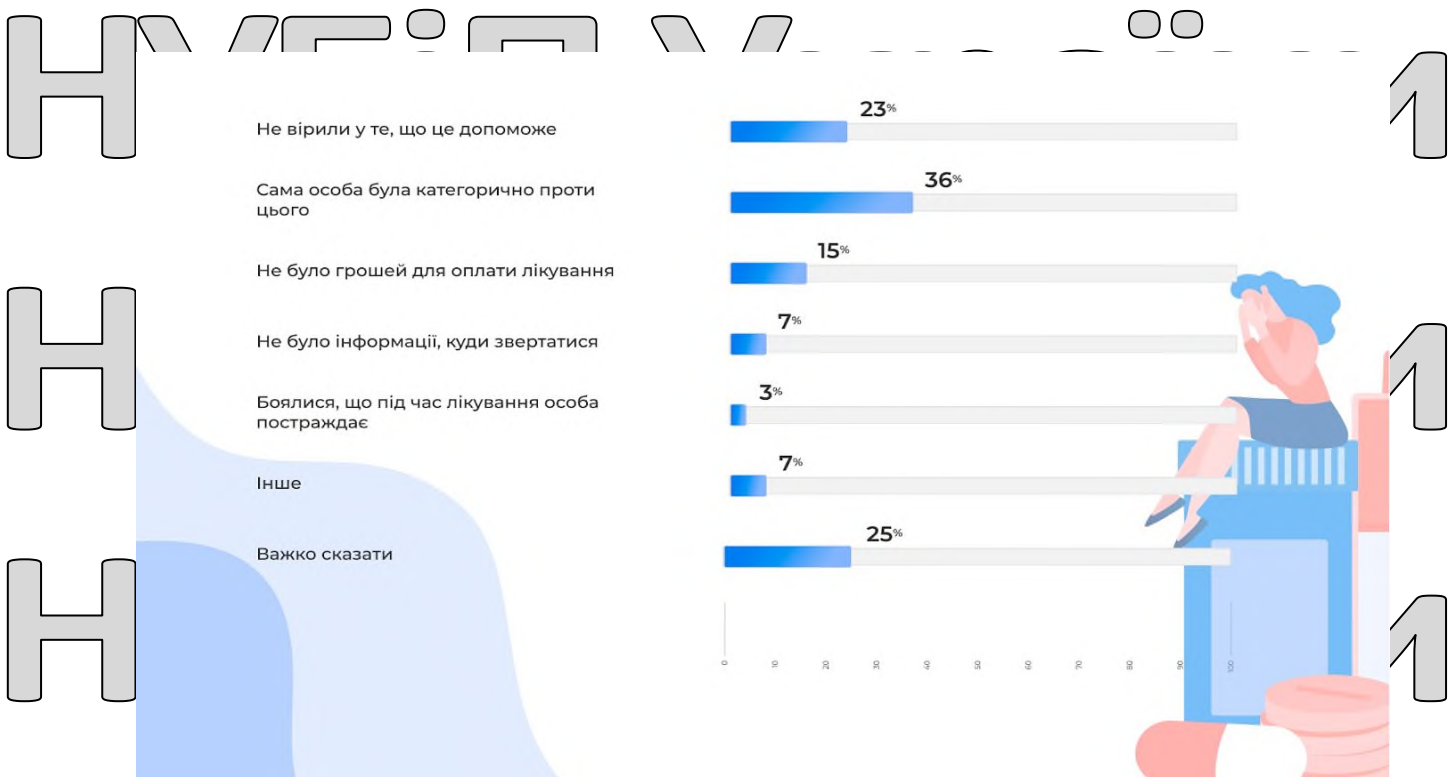

Рис. 2.4. Причини відмови від лікування

При опитуванні молоді “Наскільки легко, за бажанням, дістати наркотичні речовини у вашому населеному пункті?” були надані такі відповіді.

Рис. 2.5. Показники, що вказують на можливості отримання наркотичних речовин

Молодь до 24 років найчастіше з усіх вікових когорт відповідає, що, за бажання, можна легко або скоріше легко дістати необхідні речовини – 54%. Зі зростанням віку респондентів ця впевненість падає і становить лише 38% серед осіб віком за 55 років.

На Півдні та Сході набагато частіше відповідають, що у їхньому населеному пункті легко або дуже легко дістати наркотики – відповідно 56% та 54% проти 34% на Заході.

13% респондентів заявили, що знають про одну чи навіть кілька точок нелегального продажу наркотиків, неподалік від своєї оселі.

Понад три чверті опитаних заявили, що таких місць не знають. [36]

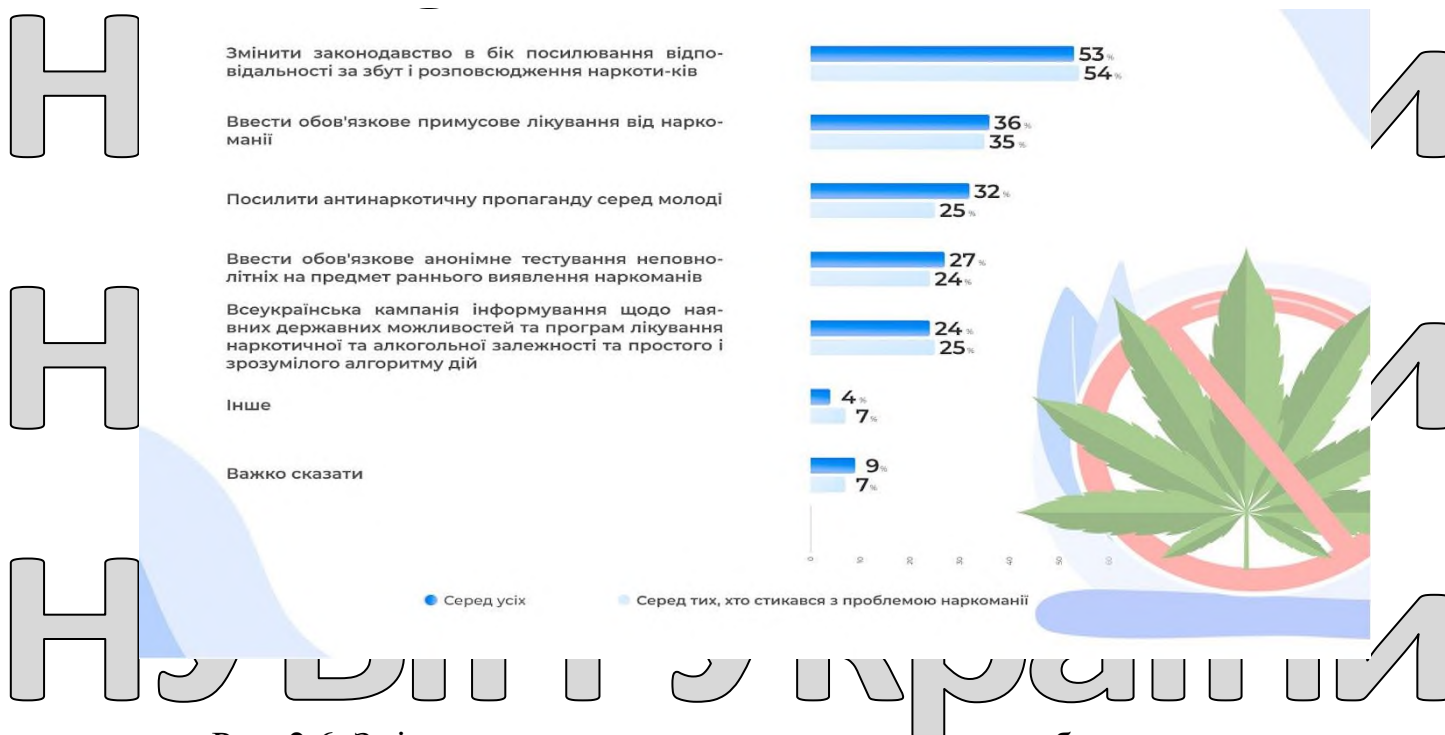

Рис. 2.6. Зміни, що можуть покращити допомогу особам з наркотичною залежністю

Український інститут майбутнього провів велике соціологічне опитування (2400 респондентів face-to-face) з питань наркотичної та алкогольної залежності в Україні. Результати дослідження пояснюють, чому Український інститут майбутнього вважає одним із своїх пріоритетів роботу над низкою законопроектів, які могли б вирішити (бодай частково) проблему наркотичної залежності в країні.

Перше запитання дослідження «Чи є серед членів вашої родини, родичів, друзів, сусідів або колег по роботі особи з залежністю?». «Є з наркотичною залежністю», – відповіли 5% респондентів, «з алкогольною та наркотичною залежністю» – ще 5%. Тобто приблизно 10% українців зазначають, що в їхньому близькому колі є люди, які мають наркотичну і також алкогольну залежність. Ми спеціально не запитували «чи вживаєте ви особисто наркотики?», тому що відповідь на це питання ніхто не давав.

Наступне запитання було про залежність від яких саме речовин. Канабіс

Зазначили 31% респондентів, амфетаміни – 18%, сода («дизайнерські наркотики») – 8%, макова соломка (т.зв. «ширка») – 7%, метадон – 6%, синтетична марихуана (спайси) – 6%, героїн – 4%, екстазі, трамазол і кокаїн – теж по 4%. Все інше – менше 4%.

Потім було поставлені запитання «Чи відомі вам випадки, коли ці особи були небезпечними для оточуючих?». Так, відповіли 14%. «Небезпечними для самих себе?», так сказали 19%. І ще 20% сказали, що ці люди були небезпечними як для оточуючих, так і для себе.

Наступне запитання «Чи скоювали ці особи щось із переліченого?». 38% сказали, що ці люди виносили речі з дому для продажу без дозволу інших членів родини. 23% крали гроші у рідних. Крали речі у сусідів – 18%. По суті, можна говорити, що основна частина побутових крадіжок скоюється людьми з наркотичною залежністю.

Крали гроші у сусідів, друзів, колег – 12%. Намагалися зашкодити собі/скоїти самогубство – 9%. Скоювали насильницькі дії відносно сусідів, друзів, колег ще 8%.

Важливим запитанням було також «Чи зверталися ці люди за допомогою для лікування від наркотичної залежності?». Зверталися до державних клінік всього лише 20%, до приватних закладів – 14%. 50% взагалі не зверталися за допомогою.

У відповідь на питання «Якщо зверталися, то який був результат?» лише 12% сказали, що це допомогло людині і вона кардинально змінилася. 44% зазначили, що це допомогло лише на невеликий проміжок часу. 40% відповіли, що це не дало жодного ефекту.

Оскільки 50% не звертаються за допомогою взагалі, ми запитали, чому так відбувається. 23% не вірять в те, що це може допомогти. 36% самі були проти такого звернення. 15% не мають грошей для лікування. 7% сказали, що не мали інформації з цього приводу. 25% зазначили, що їм важко відповісти. Тобто, вони

самі не розуміють причину своєї позиції, що свідчить про брак профілактики та роз'яснювальної роботи.

На запитання «Наскільки легко було б дістати наркотики на «чорному ринку» у вашому населеному пункті?»: 8% сказали, що це неможливо; 6%

говорять, що це скоріше важко; 15% – скоріше легко; 31% сказали про те, що це дуже легко.

Далі ми спитали думку людей про те, які зміни могли би покращити допомогу особам з наркотичною залежністю. Виступили за зміни у законодавстві

у бік посилення відповідальності за збут і розповсюдження наркотиків – 53% серед усіх респондентів і 54% серед тих, хто стикався з проблемою наркоманії.

Вважають, що потрібно ввести примусове лікування від наркоманії – 36% усіх і 35% респондентів серед тих, хто стикався з проблемою. За посилення

антинаркотичної пропаганди серед молоді виступили 32% респондентів, які не стикалися з проблемою і 25%, що стикалися. 27% вважають, що потрібно ввести

обов'язкове анонімне тестування неповнолітніх на предмет раннього виявлення наркотичної залежності. Четверть опитаних вважає, що потрібно на

всеукраїнському рівні доступно та зрозуміло інформувати про наявні державні програми лікування від наркотичної та алкогольної залежності і пояснювати

алгоритм дій.

Дане опитування було проведено навесні 2021 року і його цифри стали приводом для цієї конференції, що присвячена проблемам наркотичної та

алкогольної залежності. Мета якої – почати вирішувати цілий пласт наявних проблем, в тому числі через зміни у законодавстві.

Проведенні нами дослідження безпосередньо у ЗВО України дозволили встановити наступне, що однією з шкідливіших звичок студентів є паління.

Доведено, що в димі тютюну знаходиться більше 30 отруйних речовин, самим небезпечним серед яких є нікотин. Медичні дослідження показали, що курці частіше за інших схильні до онкологічних та серцево-судинних захворювань.

98% хворих на рак легенів – палять. Згубно впливає на організм людини зловживання алкоголем. При гострих отруєннях спиртом спостерігається блювання, втрата свідомості, порушення дихання, пульсу, зниження

температури тіла, тощо. Алкоголь негативно діє на нервову систему (виявляється нестійкістю настрою, дратівливістю, розлад сну, алкогольні психози) та травну систему (розвивається хронічний гастрит, цироз печінки). Однією з найбільш згубних звичок є вживання наркотичних речовин, під дією яких в центральній

нервовій системі відбувається зміна природних процесів, виникають галюцинації, втрачається почуття страху та контролю над собою. Найстрашніше те, що вживання наркотиків призводить до швидкого звикання, а лікування не завжди буває ефективним.

Нами проведено анонімне опитування 35 першокурсників. В анкеті використані питання, що встановлюють відношення студентів до шкідливих звичок, а саме до вживання алкоголю та паління. На питання, чи вживали ви хоч раз алкоголь, 33 особи (94%) відповіли “так”, “ні” – 2 особи (6%). З якою метою ви це робили: щоб зняти напругу (стрес) – 9 осіб (26%); підняти настрій – 8 осіб (23%); підтримати компанію – 9 осіб (26%). Серед запропонованих інших варіантів відповіді: не вживаю зовсім алкоголь – 2 особи (6%), вживаю лише на свята – 3 особи (8%), всі вище перераховані варіанти – 4 особи (11%). Чи завжди ви можете відмовитись від пропозиції випити, 33 особи (94%) відповіли “так”, 2

особи (6%) – “ні”. Чи часто ви вживаєте спиртні напої: щодня 0 осіб (0 %); не більше трьох разів на тиждень – 2 особи (6%); не більше двох разів на місяць – 33 особи (94%). По відношенню до паління, на питання чи палите ви: “так” – відповіли 9 осіб (26%); “ні” – 26 (74%). Щодо кількості випалених за день

сигарет: 1-10 – 9 осіб (це всі 100% курців); більше 10 сигарет за день – таких серед опитаних немає. Внаслідок чого ви почали палити: бажання подорослішати – 0 осіб (0 %); вплив компанії – 2 особи (6%); хотів спробувати – 4 (12%); спонукали особисті проблеми, сімейні обставини, при вживанні спиртних напоїв

3 особи (9%). При визначенні віку, коли студенти вперше спробували палити, виявлено, що серед 9 виявлених курців – 2 особи (6%) почали палити в період з 12-16 років; 7 осіб (21%) – з 16-20 років. Добрим результатом є те, що до 12 років ніхто з опитаних ще не мав цієї шкідливої звички.

Результати анкетування свідчать про те, що студенти-першокурсники не повністю усвідомлюють шкідливість тютюнопаління та вживання алкогольних напоїв деякі з них спробували палити та приймати алкоголь ще до вступу.

2.2. Діяльність вищих навчальних закладів щодо профілактики асоціальної поведінки серед студентів

Науково-теоретичні та методичні засади національного виховання закладені в концепції виховання дітей та молоді в національному закріплена в системі освіти, прийнята Міністерством освіти України в лютому 1996 р. і склала практичний документ в організації виховна робота серед студентів стала вищою.

Сьогодні студентська молодь, яка через кілька років стане «ядром» української національної інтелігенції, потребує особливої уваги, особливо педагогічний колектив навчальних закладів. Від змісту цінностей, які лежать в основі світогляду молоді, залежить майбутнє українського народу про те, наскільки духовність стає основою їхнього життя.

Існуюча економічна нестабільність в Україні, недостатній рівень соціального захисту молоді, відсутність дієвих законів, нормативно-правових актів про правовідносини молоді та суспільства – все це створює невизначеність у майбутньому та призводить до негативних явищ, як-от загострення злочинності, алкоголізму, наркоманії, поширення захворювань, що передаються статевим шляхом, і поява СНІДу серед молоді.

Останнім часом, зокрема, серед студентів вищих навчальних закладів поширюються такі злочини, як розбій, розбій, розкрадання державного та приватного майна, вимагання тощо збільшився.

Аналіз підтверджує, що кількість злочинів проти державної та особистої власності значно вища. Кількість тяжких злочинів проти осіб, скоєних нетверезими студентами, не зменшується.

Аналіз показує, що серед дівчат зростає кількість злочинів і злочинів, а також прояви жорстокості, проституції та інших негативних проявів.

Однією з форм порушення прав людини в сучасному світі є торгівля жінками та дітьми. На жаль, таке явище має місце і в Україні. Це слід зазначити, що нинішній економічний стан жінок в Україні є основною причиною їхнього виїзду за кордон у пошуках матеріальні доходи є. За дослідженнями Міжнародної організації з міграції, сьогодні в Україні від 800 тис. до 1 млн. 400 тис. молодих жінок може постраждати від контрабанди.

Рівень морального та статевого виховання молоді різко падає. Одним із показників низької культури взаємин між хлопцями та дівчатами є те значна кількість сексуальних правопорушень, в основному скоєних підлітками 14-16 років. Ситуацію полегшує вторгнення погляди на стосунки між статями, стереотипи сексуальної всюдозволеність в молодіжному середовищі складні.

Показники захворювань, що передаються статевим шляхом, в Україні значно вищі за середньоєвропейські. Сифіліс в Україні зустрічається в 92,5 рази частіше, ніж в Україні Східна та Центральна Європа. Щодо СНІДу, українські лікарі щороку виявляють від 5 до 8 тисяч людей, які живуть з ВІЛ. Донедавна вона становила до 80 відсотків усіх нових випадків ВІЛ-інфекції, зареєстрованих в Україні споживачами ін'єкційних наркотиків.

Для довідки, ВІЛ/СНІД є основною загрозою для України, ВІЛ швидко поширюється в багатьох частинах України, особливо на півдні та сході. За оцінками, зараз в Україні живе понад 300 000 ВІЛ-інфікованих, і ця кількість

буде тільки збільшуватися! мільйон. До 2007 року їх буде понад 100 000 щороку
Українці помирають від хвороб, пов'язаних зі СНІДом.

СНІД/ООН/ВОЗ підрахували, що смертність від СНІДу в Україні до 2016 року становитиме 1,8 мільйона.

Той факт, що переважна більшість – до 75 відсотків людей, які живуть з ВІЛ – це молоді люди у віці від 15 до 29 років, які піддаються ризику цього порушується репродуктивний та життєвий потенціал молодих людей, їх працездатність та психічне здоров'я.

За даними Українського інституту громадського здоров'я, лише 4,4 відсотка чоловіків і 2,9 відсотка жінок працездатного віку мають високий рівень здоров'я і знаходяться в так званій зоні безпеки; Середні значення мають 22,1 відсотка жінок і 19,4 відсотка чоловіків стан здоров'я. Але значна частина працездатного населення України – 73,5 відсотка чоловіків і 77,7 відсотка жінок – людей, які впевнено вважають можна віднести до категорії хворих.

В Україні спостерігається тенденція до подальшого омолодження наркоманії. Крім того, за даними соціологічних опитувань серед молоді від 14 до 20 років майже кожна друга людина хоча б раз вживав наркотики. Більшість із них стають споживачами наркотиків.

Дослідження підтверджує, що серед мотивів вживання наркотиків домінували: вплив соціальної групи (друзів, знайомих) – приблизно 80 відсотків пожадливості – бл. 60, бездіяльність, відсутність захоплень та інтересів – близько 50, інтерес до "забороненого" – близько 44, відволікання від життєвих турбот – близько 35, бажання теж зростає стати – близько 27, нездатність контролювати свої бажання – близько 22, незнання всіх наслідків вживання наркотиків – близько 20, відсутність контролю над дорослими – близько 13, примусове використання – близько 12 відсотків.

Нинішня ситуація в Україні показує, що субкультура препарату швидко перетворюється, відома як процес зараження молодих людей з наркотиками

може позначати.

На цьому тлі значно посилюються проблеми профілактики наркотиків та раннього виявлення споживачів наркотиків у вільній економічній зоні. Набув

значення. Основна мета педагогічного колективу – створити систему психолого –

педагогічних впливів на особистість з метою надання їй допомоги. Прагнення до

здорового способу життя та прищеплення вміння протистояти негативним впливам соціального середовища, а разом з ним усвідомлена відмова від

вживання наркотиків, запровадження здорового способу життя та зменшення

психосоціальних невідповідностей.

Переосмислення загальної криміногенної ситуації в державі, аналізуючи сучасний рівень освіти підрастаючого покоління з урахуванням соціальних,

психологічних, виховних, а також біологічних фактори соціальної дезадаптації

підлітків дають змогу визначити асоціальну поведінку студентів у сучасних

умовах.

На тлі знецінення моральних і загальнолюдських цінностей, зниження рівня життя населення стрімко розвиваються злочинці. Звичай, які активно

впроваджуються в молодіжне середовище, особливо молодь. Особливість

злочинності серед студентів також полягає в тому, що Особливості їхнього віку,

фізичного та психічного розвитку, неповного морального розвитку, соціальної незрілості та правової невідповідності виправдана.

Одним із основних недоліків у роботі ЗВО є відсутність контролю за

ситуацією в студентському середовищі, спроби комплексу Уникнення проблем,

попередження асоціальних поведінок, неухважності до порушень дисципліни,

низького рівня морально-правової підготовки студентів.

Концепція національного виховання підкреслює, що розвиток

індивідуальних здібностей і талантів молоді за створення умов для їх

самореалізація є орієнтиром виховної роботи. Навчальний заклад не повинен

стати просто храмом науки, ним має стати кожен. Залучати студентів до джерел

культури, доброти та розуму. Знаходження глибоко наукового, гуманного виховання для творчо розвиненого, духовно багатих людей полягає в забезпеченні оптимального змісту, форм і методів виховної роботи для профілактики асоціальних поведінок учнів-підлітків. найти.

Основним напрямком в організації навчального процесу вищої школи має бути індивідуальний підхід до навчання студентів, що стимулює їхні внутрішні зусилля для саморозвитку та самовиховання, духовного пошуку та створення освітнього середовища.

В організаційно-методичній системі, яка спрямована на створення умов для організації освітньої діяльності з профілактики асоціальних Для формування поведінки студентів необхідно визначити взаємопов'язані функції виховного впливу:

- розробка та реалізація (право та робоча методика виховання соціальної відповідальності студентів за моральні вчинки та їх самооцінку.
- для реалізації цих функцій у системі профілактичних заходів доцільно впроваджувати такі оптимальні форми виховної діяльності:

- планування профілактико-виховної роботи як невід'ємної частини всієї навчально-виховної роботи;
- програмування та методичне забезпечення морально-правового виховання студентів та їх батьків;

- тісна взаємодія з правоохоронними органами за місцем проживання студента;

- забезпечення належних умов для проживання, навчання і відпочинку студентської молоді в гуртожитках, дотримання в них встановленого порядку і правил мешкання, сприяння організації здорового способу життя;

- кураторам (наставникам) ЗВО особливу увагу звернути на здійснення інформаційно-просвітницької, культурно-виховної роботи серед студентів; розвиток їх творчих та інтелектуальних здібностей, залучення до різноманітної

позааудиторної діяльності, формування у студентів свідомої мотивації на здоровий спосіб життя;

- співтворчість із студентським активом та органами студентського самоврядування, молодіжними творчими об'єднаннями у вирішенні питань

виховної роботи та профілактики асоціальної поведінки серед студентської молоді.

Ефективність виховної роботи щодо попередження асоціальної поведінки залежить від ступеня її організації, планування та врахування специфіки

студентська група за структурою, змістом, видом позакласної та дозвіллевої діяльності студентів.

З метою запобігання поширенню шкідливих звичок необхідно відвідувати лекції, групові курси, різноманітні акції, рольові ігри, тренінги тощо.

Наприклад, цикл лекцій, дискусії за темою: «Ваше здоров'я у ваших руках», «Наркотики і закон: немає альтернативи», «Насильство: аспекти походження, відповідальність, способи його уникнути», «Вибори життя», «Наркотики: чи варте воно того?», «Алкоголь і ти», «Кримінальна відповідальність неповнолітніх», «Молодь про шкоду куріння», «Бережись білих хмар», «Відверта

мова», «Наркоманія руйнує здоров'я людини», «Попередження: наркоманія», «Кримінальне право засобів боротьби з наркоманією», «Ви хотіли б знати про це?» «Ви повинні боротися за людину» і т.д. «Ні – наркотики! Немає –

Алкоголізм «Молодь за здоровий спосіб життя» «Світ без тютюну» Дізнайся

більше про свої права «не плутати», фільм і відео лекції «Між життям і смертю», «Будь обережним, цінуй здоров'я, будь щасливим».

Интереси батьків представляють такі форми роботи, як батьківські збори, перегляд та обговорення відео, фільмів, телепередач, індивідуальні консультації.

та зустрічі з юристами, психологами, представниками неурядових організацій на

тему: «Радимо та попереджаємо. Порада батькам, знак вживання дитиною наркотиків, «молодь, наркотики, закон» тощо. При цьому необхідно підвищити

пріоритети сімейного виховання, відповідальності сім'ї. Для виховання і долі дитини піддаватися стресу.

Для цієї роботи рекомендуємо залучати спеціально підготовлених педагогів, психологів. Раціональна пропаганда здорового способу життя за допомогою музичні програми, кіно-, теле- та відеореклама. Завданням цієї пропаганди буде створення позитивного іміджу здорової людини, який є пріоритетним здоровий спосіб життя та негативне ставлення до тих, хто вживає

наркотики та токсичні речовини. Також необхідно набратися досвіду використовуючи членів груп «Анонімні Наркомани» більше, щоб брати участь в роботі ключових людей в молодіжному середовищі (музиканти, спортсмени, актори і т.д.) приносити. Ця інформація має бути вичерпною та орієнтованою на студентів та неформальні молодіжні групи з урахуванням їхніх цінностей та психологічні особливості. При цьому молодь має бути максимально повно поінформована про всі негативні наслідки вживання хімічно залежних речовин.

Ці заходи мають бути спрямовані на формування у студентської молоді ворожості до наркотиків та розвитку у неї негативної інтоксикації .

В сучасних умовах реалізація молодіжної політики обходиться без плідної співпраці зі студентськими самоврядуваннями, студентські об'єднання неможливі.

Студенти ЗВО повинні активно включатись у просвітницько-лекційну діяльність, розповсюдження буклетів, листівок, до роботи в консультаційних пунктах, брати участь у роботі семінарів, конференцій, організувати та проводити акції за здоровий спосіб життя тощо.

З метою підвищення ефективності профілактичної роботи з попередження асоціальних поведінок студентів необхідне повне вивчення проблеми. необхідне залучення вчених різного профілю: соціологів, психологів, лікарів, генетиків, педагогів та інших.

Насправді ця проблема вийшла з-під контролю вчених, особливо

психологів. Можна проводити окремі та вибіркові дослідження з цього аспекту не виявляють причинно – наслідкових факторів і не пропонують заходів щодо психопрофілактики та психокорекції асоціальної поведінки молоді.

У зв'язку з цим головними напрямками дослідження повинні бути як визначення соціально-психологічних факторів, що приводять до вживання наркотиків молоддю, так і розроблення заходів щодо його профілактики:

- вивчення, аналіз і узагальнення світового досвіду дослідження проблеми поширення наркоманії серед студентської молоді;

- комплексне соціально-психологічне дослідження стану проблеми вживання наркотиків студентською молоддю;

- розробка рекомендацій для психопрофілактики виникнення та поширення наркоманії;

- вивчення соціально-психологічних та медико-біологічних аспектів поширення СНІДу та шляхи підвищення ефективності профілактичної роботи серед студентської молоді;

- розробка і впровадження методів педагогічної психотерапії в процес формування здорового способу життя;

- вивчення соціальних, психолого-педагогічних та медико-біологічних факторів асоціальної поведінки дівчат-підлітків;

- здійснення взаємодії ЗВО, сім'ї та громадських формувань в організації виховної роботи щодо профілактики асоціальної поведінки студентської молоді

тощо.

Рекомендується провести дослідження та розробити методи та рекомендації: походження та характер психологічної залежності від алкоголю та

наркотики у неповнолітніх та підлітків; експериментально виявити риси

особистості, притаманні неповнолітнім, які зазнали жорстокого поводження

мають психотропні речовини; характер і тип особистісної схильності до

алкоголізму та наркоманії у підлітків; розробити систему діагностики цієї

тенденції серед неповнолітніх та підлітків до зловживання психотропними речовинами з метою запобігання виникненню залежності від алкоголю та наркотиків.

Основним видом діяльності університетів є науково-методична робота, а

саме:

- вивчення законодавчих актів, нормативно-правових документів, інструкцій, наказів, обговорення науково-методичної літератури, що відображають проблему асоціальної поведінки молоді;

- проведення відкритих занять, навчально-виховних заходів;

- вивчення та пропагування новітніх технологій виховання і педагогічного досвіду;

- розробка методичних, інформаційно-довідкових, рекламних матеріалів

на допомогу кураторам, вихователям, класним керівникам, батькам, студентам;

- проведення тематичних семінарів, конференцій, засідань кафедр, вчених та педагогічних рад, психолого-педагогічних коєсиліумів з метою надання науково-методичної допомоги професорсько-викладацькому складу ЗВО;

- розробка методик щодо вивчення та прогнозування морально-ціннісних

орієнтацій студентів;

- обговорення та затвердження тем наукових досліджень експериментально-дослідницької діяльності з проблем асоціальної поведінки студентів;

- створення творчих груп та підготовка студентів з питань поширення інформації про здоровий спосіб життя серед молоді, однокурсників, знайомих тощо.

Ректори (директори) ЗВО повинні спільно з викладачами використовувати

науково-методичні підходи до проектування навчальної роботи. Перевірити студентів.

Проектування навчального процесу у вишній школі є особливим і складним

завданням, вирішення якого потребує, з одного боку, нових форм для того, щоб знайти і реалізувати вплив на студентах, щоб розробити нові методи, з іншого боку – посилення традиційних видів діяльності, збереження минулих досягнень.

Вища освіта має бути творчою і зосереджена на проблемах, які стосуються специфіки регіону, в якому знаходиться установа розташована, споріднена

2.3. Планування та організація виховної роботи зі студентами на тему

боротьби з наркоманією

Для організації виховної роботи доцільно використовувати такі плани виховної роботи:

- перспективний на певний період часу, містить перелік основних планів дій за напрямками роботи, терміни їх виконання, відповідне виконання;

- календарний план – розроблений на рік, семестр; містить заходи та конкретну дату їх виконання; містить стовпець «Особливість»;

- розклад – своєрідний календарний розклад, який має по черзі виконувати якусь роботу (графік розміщення студентів у гуртожитку, роботи з прибирання, медогляд, участь в іншому заході тощо);

- службовий щоденник (щоденник наставника) – детальний план у вигляді блоку, в якому вчитель щодня робить записи (заходи, зустрічі, телефонні дзвінки, навчальні курси);

- сценарій – це план окремого виховного заходу.

Різні плани навчальної роботи:

- загальний план університету;

- план факультету;

- план наставника;

- навчальний план вихователя гуртожитку;

- план роботи студентської організації;
- план роботи студентської ради гуртожитку.

З метою організації виховної роботи ЗВО використовують освітні методи не лише як засіб подолання негативних тенденцій розвитку особистості, а й як засіб розвитку позитивних рис і характеристик. Для організації ефективної освітньої співпраці та планування ефективної виховної роботи доцільно співпрацювати з кураторами (наставниками), вихователями.

Особливої уваги вимагає антинаркотична освіта студентів, оскільки 70% хлопців і дівчат випадково вживають алкоголь. Звикають до нього під час навчання в ЗВО. Дуже поширено психологічно-прийнятє ставлення до примусового вживання алкоголю в різних життєвих ситуаціях, що призводить до загального збільшення споживання алкоголю. Серед іншого, умови проживання в гуртожитку та наявність власних грошей (стипендія), відсутність батьківського контролю та інші. Куріння та вживання наркотиків серед студентів є серйозною проблемою. Все це вимагає надання повноважень наркопросвітницької роботи зі студентською молоддю.

Антинаркогенне виховання – це виховна діяльність, спрямована на формування у студентів непереносимості наркотичних речовин (тютюну, алкоголю, наркотиків), навчати та долати звички споживання цих речовин молодими людьми, до яких вони належать.

У процесі антинаркотичної освіти важливо спочатку розглянути мотиви, які спонукають молодь до вживання наркотиків. Такі мотиви є:

- задоволення цікавості (експериментування, бажання пізнавати нові відчуття, перевіряти все на власному досвіді, відчуття небезпеки);
- бажання бути прийнятим групою (вживання наркотиків може стати символом певної групи, способом проведення вільного часу та відповідно, умова перебування в групі та «працездатність» у вживанні цих речовин – критерій оцінки групою),

- бажання продемонструвати свою незалежність на знак протесту проти дій вчителів та батьків;

- бажання отримати задоволення, досягти повного розслаблення, заспокоїтися або стати активнішим, зруйнувати емоційні бар'єри, тобто підвищити свій психічний стан, змінити його;

- старання позбутися почуттів;

- підготовка до заняття на тему наркоманії;

- розробка та затвердження річних планів виховання;

- підбір персоналу (наставників, кураторів, спеціалістів);

- розробка та затвердження групових річних планів виховних робіт;

- проведення виховних годин, групових та індивідуальних бесід;

- здійснення постійного контролю за виховною роботою та проведення корегувальних дій;

- здійснення аналізу виховної роботи за рік;

- проведення звітності про результат;

- намічання орієнтовних планів виховної роботи на наступний рік;

Основними завданнями антинаркотичної освіти є інформування молоді про шкідливий вплив тютюну, алкоголю та наркотиків на молоді, передати тіло людини та його діяльність; формування у школярів психічних гальм, які б перешкождали споживанню шкідливих речовин; прищеплення нетерпимості до їх вживання однолітками; своєчасне виявлення студентів, які вживають ці речовини та виконувати відповідну виховну роботу з ними.

Важливим аспектом виховної роботи з контролю за наркотиками у ЗВО є усвідомлення студентами несумісності використання забруднювачів організму принципами моралі, усім способом життя. Молоді люди повинні усвідомити, що куріння, пияцтво та наркоманія є результатом відсутності сили волі та нездатності протистояти спокусі. Адже алкоголь і наркотики руйнують сферу духовного життя і мораль людини найбільше. Під їх впливом високі духовні

якості поступаються місцем негативним. Так, чесність і правдивість поступаються обману і вчинки нижче брехні; взаємоповага в сім'ї, сімейні трагедії – дитячі будинки-інтернати при живих батьках, працьовитість – неробство і паразитизм.

Це призводить до моральної деградації, що веде до злочинності і правопорушень. Більшість злочинів скоюють люди в стані наркотичного або алкогольного сп'яніння, отруєння ліками. Тому студенти мають бути ознайомлені з чинним законодавством щодо боротьби з алкоголізмом та наркоманією. Ви повинні це знати вчинення кримінального правопорушення або кримінального злочину в стані алкогольного чи наркотичного отруєння пов'язане з підвищеною відповідальністю, оскільки суд не лише визначає вид та враховується ступінь суспільної небезпеки правопорушення, але також враховуються особистісні якості правопорушника.

Нарешті, зловживання наркотиками сприймають як аморальність людини, що вона не заслуговує насолоди. Також необхідно познайомити молодь із законодавчими актами які визначають адміністративні, кримінальні та медичні заходи впливу на зловживання алкоголем або наркотиками. Підвищення обізнаності щодо наркотиків також включає роз'яснювальну роботу студентів щодо шкідливого впливу наркотиків на здоров'я людини, особливо, щоб переконати молодих людей.

Адже тютюн, алкоголь і наркотики в їх хімічному складі є потужними отрутами, які впливають на організм споживають, порушують його захисну функцію. Алкоголь і наркотики завдають великої шкоди родинам. Їх використання робить людину грубою, цинічною і ці риси передаються дітям. У таких сім'ях, загальні інтереси і взаємна повага зникають, що часто призводить до їх розчиненню. Також сп'яніння або наркоманія викликають до матеріальної нестачі.

Особливо небезпечним є вплив алкоголю і наркотиків на потомство (вони негативно впливають на організм, статеві клітини, які передають генетичну інформацію майбутньому плоду). Тому дівчата потребують особливої уваги в наркопросвітницькій роботі.

Одним із важливих змістових питань у навчальній роботі з студентами з контролю над наркотиками є розкриття шкідливого впливу тютюну, алкоголю і наркотики впливають на діяльність людини. Молоді люди повинні усвідомити, що сучасне виробництво має здатність приймати важливі рішення, чіткість і вимагає уваги на роботі. Споживання виробничим працівником наркотичних засобів призводить до зниження продуктивності праці, а погіршення трудових відносин, виробництво бракованої продукції, нещасні випадки тощо.

Дослідження та досвід показують, що антинаркотична просвітницька діяльність проводиться в малих групах за активної участі студентів повинні, щоб вони могли вільно висловлювати свої погляди та обговорювати теми, які вони вважають цікавими та важливими. Під час обговорення справи буде надано позицію якщо не єдиний, потім прийнятий більшістю і водночас відкинутий інший, менш обґрунтований.

Важливим у профілактиці вживання наркогенних речовин є формування у процесі виховання рис особистості, що об'єктивно перешкоджають розвитку інтересу, прагнень і схильностей до цих речовин. Йдеться про соціально цінні потреби (праця, творчість), а також про прагнення до високих результатів у будь-якому виді діяльності; здатність подолати несприятливі ситуації не пасивним очікуванням, а активною діяльністю; розвиток здатності до самоаналізу поведінки і власного психічного стану; активне ставлення до дійсності, непримиренність до всього, що не відповідає нормам моралі.

Антинаркотична виховна робота має ґрунтуватися на принципі недопустимості вживання цих речовин молодими людьми. Студенти мають знати, чому люди швидко звикають до тютюну, алкоголю, наркотиків. Глибоке

вивчення механізму дії речовин і отрут рослинного походження і механізму хворобливої пристрасті показало, що пристрасть, наприклад до куріння, виникає під впливом нікотину – отрути, яка міститься в тютюні. Цей алкалоїд тимчасово збуджує центральну нервову систему, тобто є своєрідним стимулятором. Курець

відчуває "приплив сил", у нього знижується почуття втоми, дещо підвищується настрій, тобто створюється своєрідне відчуття комфорту. Проте такий стан триває недовго, і щоб його підтримувати, людина змушена курити знову і знову.

Тому потяг до тютюну стає звичкою, а відтак – пристрастю, яка з роками посилюється. Це стосується і алкоголю, і наркотиків.

У виховній роботі зі студентами слід наголошувати на відверненні негативних наслідків уживання наркотичних речовин, які можуть наступити в найближчий час, а не через десять років. Молоді люди рідко замислюються над

тим, що буде з ними через такий тривалий час, тому виховний вплив може не мати бажаних результатів. Якщо ж розповідати, що з ними може трапитися завтра, це може швидше спонукати молоду людину до роздумів над своїм майбутнім. Роз'яснювальну роботу необхідно вибудовувати на контрасті, різниці

між хворобливим існуванням пияка чи наркомана і радісним та цікавим життям здорової, тверезої людини.

Проводити антинаркотичну виховну роботу слід цілеспрямовано, виходячи із реального життя у вищому навчальному закладі, використовуючи різноманітні методи і способи.

До методів загальної профілактики щодо вживання наркотичних речовин відносять лекції, кіно – та відеолекції, бесіди; ігри, конкурси, вікторини; соціально-психологічні тренінги; підготовку і публікації статей у періодичній пресі, проведення теле – і радіопрограм; соціальну рекламу: буклети, відеокліпи; масові заходи: концерти, шоу, дні боротьби із "зеленим змієм" тощо.

Під час використання методів педагогічної профілактики наркотичних звичок важливо підбирати переконливі факти, які б сприяли ефективному

формуванню у студентів несприйнятливості до вживання тютюну, алкоголю і наркотиків. Досвід і педагогічні дослідження переконують, що при цьому доцільно дотримуватись таких вимог: використання фактів мусить мати

конкретизуючу профілактичну мету; негативні факти повинні відповідати не лише профілактичним, а й загальноосвітнім виховним завданням; профілактичні

факти мають бути представлені в емоційній формі та відповідати соціальному прагненню студентів до гуманізму, співчутливого ставлення до хворих і

непримиренності до розповсюджувачів наркотенних речовин; діяти згідно з

принципом типологізації фактів і в той же час – умов їх конкретизації;

профілактичні факти повинні сприяти накопиченню морально-практичного досвіду ведення здорового способу життя.

У профілактиці вживання наркотенних речовин важливе місце належить

посиленій індивідуальній роботі зі студентами, які виявляють підвищений

інтерес до тютюну, алкоголю та наркотиків. Фахівці вважають, що в роботі з такою категорією молоді ефективним засобом є емоційно-стресова психотерапія

шляхом само творчого вираження, а саме:

1. Профілактика створенням власних творів. Ідеться не про шедеври мистецтва, а про твори, в яких виражена індивідуальність особистості. Це можуть бути спогади, фотографії, слайди, в яких відображені настрої чи точка зору автора.

2. Профілактика творчим спілкуванням з природою. Використання цього

прийому вимагає володіння молоді людиною мінімумом знань про природу, сформованого уявлення про благородний вплив природи на людину, вміння сприймати й відчувати природу по-своєму.

3. Профілактика творчим спілкуванням з літературою, мистецтвом, наукою.

Вона передбачає використання музичних творів, поезії, слайдів, картин художників. Бажано, щоб студенти самі підбирали уривки із творів, особливо близьких, співзвучних їм.

4. Профілактика творчим колекціонуванням. Творчі колекції певною мірою оберігають невпевнену у собі людину від негативного потягу. Так, альбом зі значками міст, в яких побувала людина, дає відчуття прожитого і пережитого, але головне, щоб кожен значок, календарик, монетка несли в собі риси індивідуальності збирача, тобто були йому до душі.

5. Профілактика шляхом ведення щоденника чи записної книжки. Записування власних роздумів, переживань допомагає зрозуміти себе, своє місце серед інших людей. Такі записи характеризуються внутрішньою свободою, нескінченністю і незалежністю. Важливо при цьому усвідомлювати, що в кожному такому записі є щось неповторне: цього ніхто, крім нього, ніде й ніколи не напише.

6. Профілактика творчими мандрівками. Важливо, щоб людина готувалася до мандрівки, читала, виписувала з довідників і словників відомості про місця, де має намір побувати, щоб більше побачити, глибше зрозуміти і, головне, з'ясувати своє ставлення до нового, збагатити свою індивідуальність.

В антинаркогенній виховній роботі зі студентами, які вже проявляють потяг до вживання тютюну, алкоголю і наркотиків, важливу роль відіграє груповий соціально- психологічний тренінг, спрямований на те, щоб в атмосфері взаємної довіри і повної психологічної відкритості кожен із членів групи зміг краще пізнати самого себе, виробити вміння і навички пізнання інших людей, встановити з ними довірчі стосунки.

Групові форми роботи щодо антинаркогенного виховання мають певні переваги над індивідуальною виховною роботою. Передусім груповий досвід протидії відчуженню, замиканню в собі із своїми труднощами, показує студентів, що подібні проблеми властиві й іншим студентам. У такій групі є можливість отримати зворотний зв'язок і підтримку від людей з подібними проблемами, побачити себе в інших, критично оцінити свої недоліки і переваги. У групі студент може "випробувати" різні форми поведінки, вести себе по-іншому в атмосфері розуміння, доброзичливості, прийняття і підтримки. У

процесі тренінгу учасник групи може ідентифікувати себе з іншими, "зіграти" роль певної людини для кращого розуміння її і себе, знайомства з новими ефективними способами поведінки. У групі є можливість моделювати систему

взаємин і взаємозв'язків, характерних для реального життя в суспільстві, що дає змогу побачити і проаналізувати психологічні закономірності спілкування та поведінки інших людей і самих себе.

Зарубіжний досвід антинаркогенного виховання студентів. Важливе значення для антинаркогенного виховання молоді має залучення відомих людей.

Так, весною і влітку 1987 р. в США пройшла безпрецедентна антинаркотична кампанія загальнонаціонального характеру.[39]

На чолі з Н. Рейган був створений комітет, до складу якого увійшли психологи, лікарі, громадські діячі та ін. Заборони й інші репресивні методи

впливу на наркоманів у США не мали ефекту, тому було вирішено, що

найвидатніші люди країни (артисти, спортсмени, політичні діячі та інші) розкажуть учням про шкідливість наркотиків. Дітям навіювали, що треба боятися

торговців наркотиками, не розмовляти з ними, відповідати їм відмовою. У школах розповсюджували плакати "Не будь дурнем – не зачіпай цю погань!",

"Разом з усіма – проти кокаїну!", "Просто скажи "Ні!" наркотикам" тощо. У мільйонах брошур та листівок писали про шкідливість наркотиків, цитували

передсмертні листи наркоманів, їх звернення до батьків. Завдяки тому що масштаби кампанії і витрати на неї були значними, відразу впали основні

показники поширення наркоманії. Такі кампанії згодом не раз повторювали.

Найпопулярнішою у США і багатьох країнах Європи стала 12-крокова програма лікування алкоголізму і наркоманії, створена групами анонімних

алкоголіків. У США існують осередки анонімних алкоголіків (АА) й анонімних наркоманів (АН), які лікуються за цими програмами. Програма ґрунтується на

самопомозі. [37]

Основні ідеї програми – свідоме і добровільне прийняття відповідальності

НУБІП УКРАЇНИ

за своє життя, відмова від звички звинувачувати інших у своїх невдачах, недоліках і нещастях; окреслення меж власної відповідальності; незалежність від думок і міркувань інших людей; навчання жити за принципами здорового егоїзму: "Я роблю те, у що вірю і що вважаю корисним для себе; поважаю себе та інших і не відповідаю ні за кого, крім себе".

НУБІП УКРАЇНИ

Програма спрямована на те, щоб зробити правильний вибір свого життя "без штучного збудження, втечі від реальності".

Процедура лікування поділена на 12 кроків, кожний з яких має мету і психологічний зміст:

НУБІП УКРАЇНИ

- 1) визнання безсилля перед алкоголем чи наркотичною речовиною; розуміння втрати контролю над власним життям;

2) повернення надії у силу, яка допоможе повернути згублене здоров'я;

3) прийняття рішення віддати себе і своє здоров'я під захист Бога (як кожний для себе це розуміє);

НУБІП УКРАЇНИ

- 4) глибоке і сміливе дослідження своєї поведінки;

5) зізнання перед Богом, іншими і самим собою у своїх помилках;

6) готовність позбутися негативних рис свого характеру;

НУБІП УКРАЇНИ

- 7) покірливе звертання до Бога з проханням допомоги позбутися цих недоліків;

8) покаяння перед особами, яким було нанесено зло, і підготовка до компенсації заподіяного зла;

НУБІП УКРАЇНИ

- 9) компенсація нанесеного зла всім тим людям, які від нього постраждали, за винятком тих випадків, де компенсація може завдати шкоди;

10) продовження критичного спостереження за своєю поведінкою, визнання своїх помилок;

11) поліпшення свого свідомого контролю;

НУБІП УКРАЇНИ

- 12) після духовного пробудження передавання свого досвіду особам, які зловживають, дотримання принципів в усіх своїх справах.

НУБІП України

2.4. Діяльність викладача в підготовці до роботи зі студентами на тему

боротьби з наркоманією

Формування національної інтелігенції, сприяння збагаченню й оновленню інтелектуального генфонду нації, виховання її духовної еліти – це мета, що стоїть перед вищими навчальними закладами на одному рівні з підготовкою висококваліфікованих фахівців. Досягнення мети виховання можливе лише за умови комплексного підходу і залучення до цієї роботи всіх науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, адміністрації, органів студентського самоврядування та громадських об'єднань студентської молоді.

Для здійснення виховного процесу слід використати внутрішні умови навчального закладу, а саме:

- максимальну реалізацію виховного потенціалу кожної навчальної дисципліни;
- здійснення виховання відповідно до мети та завдання;
- раціональне планування виховної діяльності всіх підрозділів;
- цілеспрямована робота щодо підготовки викладача, наставника, вихователя для проведення виховної роботи;
- розвиток студентського самоврядування.

Підвищенню ефективності виховної роботи у ЗВО, на нашу думку, могли б сприяти перспективні плани виховання студентів, які б координували організацію виховної роботи на рівні ректорату, факультетів, деканатів, кафедр, кураторів груп відповідно кожного року навчання, забезпечуючи єдність вимог і дій, наступність і перспективність виховного процесу протягом усіх років навчання студента.

Н Виховний процес у ЗВО реалізує принципи виховання, що визначені Концепцією виховання дітей та молоді у національній системі освіти і склалися історично (єдність національного і загальнолюдського; природовідповідність; культуровідповідність; активність, самодіяльність і творча ініціатива студентської молоді; демократизація виховання; гуманізація виховання; безперервність і наступність виховання; єдність навчання і виховання; цілеспрямованість; диференціація та індивідуалізація виховного процесу; етнізація; комплексний підхід; опора на позитивне).

Н Основні напрями виховання реалізуються у ЗВО у процесі навчання та позааудиторної діяльності студента. Позааудиторна виховна робота у вищому навчальному закладі проводиться на основі студентського самоврядування, активності і самостійності студентів за умови керівної ролі студентського активу і педагогічної допомоги викладачів.

Н Варто вказати, що формування здорового способу життя людини необхідно починати з її народження. У вихованні свідомого ставлення до власного здоров'я важливу роль відіграють родинні стосунки та правильно побудований педагогічний процес. На етапі навчання у закладі вищої освіти формування здорового способу життя молоді набуває своїх особливостей. Робота викладача полягає в координації даного процесу. Студент повинен отримати повну картину чинників здоров'я, знати дії негативних факторів, а педагог – запобігти розвитку шкідливих звичок у своїх вихованців. До шкідливих звичок прийнято відносити різні види діяльності людини, які заподіюють шкоду здоров'ю. До найбільш розповсюджених із них відносять куріння, зловживання алкоголем та вживання наркотичних препаратів.

Н Процес формування здорового способу життя складається з психологічних, педагогічних, соціальних та ряду інших аспектів. Всі види роботи зі студентами спрямовані на досягнення кінцевої мети – всебічного формування особистості майбутнього лікаря, який не матиме шкідливих звичок та пропагуватиме

здоровий спосіб життя серед майбутніх пацієнтів. Тому, викладачі проводять роботу, направлену на роз'яснення шкідливого впливу на організм алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотиків. Організують інформаційно-виховні

заходи з питань здорового способу життя та збереження репродуктивного здоров'я, впроваджують принципи усвідомленого та відповідального батьківства, сприяють формуванню соціально активної, фізично здорової та творчої особистості.

На практичних заняттях при вивченні тканин, органів та систем органів звертається увага на дію шкідливих факторів (алкоголю, наркотичних засобів, тютюну) на організм людини.

Як аргумент приводяться приклади пагубного впливу на організм алкоголю. Він є отрутою, що вбиває клітини. Етанол концентрується в печінці і мозку, тому в першу чергу руйнуються клітини саме цих органів. Мутації в статевих клітинах тих, хто зловживає алкоголем, сприяють розвитку патологій у їх майбутніх дітей. Алкоголь порушує розвиток плоду, при цьому найбільше страждає мозок. Діти алкоголіків, зазвичай, розумово відсталі та мають каліцтва: недорозвиток кінцівок, ураження серця, нирок та інших органів.

За даними всесвітньої організації охорони здоров'я на сьогоднішній день в світі кожні шість секунд від захворювань, викликаних курінням тютюну – вмирає одна людина, а щорічно шкідлива звичка забирає життя п'яти мільйонів. Куріння призводить до онкологічних захворювань, хронічного бронхіту, емфіземи легень, серцево-судинних захворювань.

Компоненти тютюнового диму прискорюють процеси старіння в організмі. Шкіра страждає від кисневого голодування, набуває нездорового сірого кольору, втрачає еластичність. Ясна і зуби піддаються серйозним захворюванням, з'являється неприємний запах з ротової порожнини. Волосся стає ламким, від постійного звуження судин пересихає слизова очей, в деяких випадках погіршується зір.

В якості профілактичних заходів боротьби з наркоманією та алкоголізмом рекомендовано показувати фільми, що зображують страждання та деградацію наркоманів і хворих алкоголізмом, частіше приводити приклади негативної дії шкідливих звичок на здоров'я людини. Це повинно викликати відразу та страх перед ними.

Під час виховних годин зі студентами викладачі читають лекції про шкідливість алкоголізму і тютюнопаління та запрошують спеціалістів з клінік (наркологів, гастроентерологів, пульмонологів). В певних випадках зі студентами працює академічний психолог, який проводить тренінги та за необхідності надає психологічні консультації, які допомагають уникнути попадання в залежність від фатальних звичок.

Педагог повинен завжди знайти альтернативу шкідливим звичкам у молоді, це: раціональне харчування, заняття спортом, розумне чергування праці і відпочинку, захоплююче та цікаве проведення вільного часу. Студенти академії, як майбутні лікарі, часто задумуються над проблемами, що виникають при палінні та вживанні алкоголю, і в приватних розмовах висловлюють думку про бажання позбутися шкідливих звичок та вести здоровий спосіб життя.

Педагоги, як і батьки, зобов'язані бути прикладом здорового способу життя для молоді. Головними напрямками виховної роботи викладачів кафедри є: 1) формування здорового способу життя, збереження репродуктивного здоров'я; 2) формування у студентів високого професійного інтелекту і культури; 3) створення широкого кругозору і культурно-інтелектуальної ерудиції; 4) виховання інтелігентності і моральної бездоганності; 5) формування потреби в самовдосконаленні; 6) виховання дисциплінованості, ініціативності та організованості; 7) утвердження поваги до принципів загальнолюдської моралі, правди, справедливості, патріотизму, доброти, працьовитості; 8) захист студентської молоді від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, в тому числі запобігання вживання студентами алкоголю, наркотиків і

психотропних речовин.
 Викладач повинен приділяти увагу проблемам студентів, організовувати їх дозвілля та відпочинок, по можливості більше вільного часу разом з ними

проводити на природі, частіше спілкуватись. Діяльність педагога повинна бути

спрямованою на отримання молодими людьми соціального досвіду поведінки, формування національної самосвідомості, ціннісних орієнтацій, розвиток індивідуальних якостей майбутнього лікаря, виховання цінностей здорового

способу життя. Коли ж студент усього цього досягне, в нього не буде сумнівів,

щодо доцільності відмови від будь-яких шкідливих звичок.

З метою формування у студентів несприятливості до вживання наркотенних речовин нами було розроблено програму відповідної роботи

наставника студентської групи (Додаток А) та комплекс сценаріїв виховних

годин (Додаток Б), що представлено у додатках.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВІСНОВОК

У результаті виконання завдань магістерської роботи ми прийшли до таких висновків:

На основі проведених досліджень було визначено теоретико-методичні аспекти формування несприйнятливості у студентів до наркогенних речовин за допомогою використання розумних технологій. Пильні розвиток технологічних засобів телекомунікацій і зв'язку, масове поширення та використання мультимедійних комп'ютерних програм стає в основі об'єктивних змін та передумов для вдосконалення освітніх технологій, зокрема й формування у студентів несприйнятливості до наркогенних речовин. Дослідженнями встановлено, що несприйнятливості до наркогенних речовин – це поліпшення здорового стилю життя. Встановлено, що у ЗВО важливо і доцільно формувати несприйнятливості до наркогенних речовин у студентів на основі використання цифрових і смарт-технологій (мобільні телефони, електронні пошти, презентації, аудіо та відео матеріали). Це дозволяє ефективно формувати мотивацію у студентів до здорового способу життя, їх цінностей, поглядів та переконань. Особлива роль у цьому процесі відведена саме використанню розумним технологій, які виступають одним із головних засобів формування несприйнятливості до наркогенних речовин.

Вивчення досвіду ЗВО щодо формування несприйнятливості до наркогенних речовин дозволило встановити, що позитивними сторонами у освітніх процесах закладів освіти є особисті приклади викладачів, лекції, виховні години, матеріально-технічні бази для особистісного і фізичного розвитку (різноманітні гуртки, лабораторії, бібліотеки, спеціалізовані кабінети, спортивні зали, стадіони, футбольні та баскетбольні майданчики). Також не менш важливим у цьому процесі є наявність військової кафедри при ЗВО. Крім того, дослідженнями встановлено, що, на нашу думку, це є недостатніми такі моменти організації роботи зі студентською молоддю, а саме: лише не велика

кількість викладачів має прагнення до зменшення кількості студентів з поганими звичками; мало приділяється уваги наданню студентам заохочень до особистісного розвитку та розвитку здорового стилю життя. Під час проведення

дослідження встановлено, що лише невелика частка ЗВО в Україні загострюють

увагу на питаннях профілактики наркоманії серед студентів, що створює серйозну освітню проблему.

У магістерській роботі нами були розроблені методичні рекомендації для роботи зі студентами з формування несприятливості до наркогенних речовин за

допомогою розумних технологій, що спиралися на попередні теоретичні дослідження. Розроблена методика передбачає підготовку та проведення індивідуальних та групових занять зі студентами, важливе місце серед яких

займають дискусійних заняття на відповідну тематику зі спеціальним вирішенням поставлених ситуаційних завдань. Означені завдання спрямовані

на встановлення та характеристику шкідливих звичок, результату негативного впливу речовин на організм, визначення наслідків вживання наркогенних речовин, обґрунтування необхідності здорового образу життя та користі

фізичної активності тощо. Розроблена методика ґрунтувалася на застосуванні в

освітньому процесі проблемних лекцій та дискусійних занять.

Висвітлені у даній роботі підходи не вичерпують всіх питань з проблеми формування несприятливості до наркогенних речовин за допомогою розумних

технологій для майбутніх випускників. Подальшими напрямками роботи

вважаємо теоретичний аналіз та розробка індивідуальних методик роботи зі студентами з даної проблеми.

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всесвітній доклад щодо наркотиків за 2011 рік / Управління ООН з наркотиків та злочинності. – ООН, Нью-Йорк, 2011. – С. 13.
2. Тимошенко В. А. Наркобізнес: національна та міжнародна протидія новим викликам: монографія. – К., 2006. – С. 25.
3. Педагогіка. Навчальний посібник / В.М. Газузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця: РВВВАТ “Віноблдрукарня”. – 2001. – 200 с.
4. Дослідження здорової поведінки дітей шкільного віку в рамках міжнародного проєкту «Здоров’я та поведінкові орієнтації учнівської молоді» HBSC (Health behaviour in school-aged children), який запроваджувався в Україні за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, ВООЗ в Україні у 2011 році.
5. Геродот. Історія в дев’яти книгах. – Л.: Наука, 1972. – С.205. (Кн. 4, 74).
6. Психологія здоров’я / Г. С. Никифоров, В. А. Ананьев, И. Н. Гурвичи др. ; под ред. Г. С. Никифорова. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. Унта, 2000.
7. Горащук В. П. Формування культури здоров’я студентів педагогічного університету // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: зб. наук. пр. / редкол. Гузій Н. В. (відп. ред.) та ін. – К., 2001. – Вип.5. – С.177–182.
8. Даньшева С. О. Педагогічні умови професійного самовиховання студентів технічних вузів: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Даньшева Светлана Олегівна. – Х., 1999. – 195 с.
9. Журинська Л. М. Педагогічні умови управління самостійною роботою студентів вищих закладів освіти : автор. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук ; спец. 13.00.04. „Теорія і методика професійної освіти” / Л.М.Журинська. – К., 1999. – 20 с.
10. Сопнева Н.В. Педагогічні умови формування навчальної етичної діяльності

майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. // „Теорія і методика професійної освіти” – Х., 2003. – 20 с.

11. Кремень В. Г. Освіта в Україні. Доповідь міністра освіти і науки України на II Всеукраїнському з’їзді працівників освіти / В. Г. Кремень // Освіта України. – 2001. – № 47. – С. 4–6.

12. Лисицин Ю. П. Здоровье населения и современные теории медицины / Ю.П.Лисицин. – М. : Медицина, 1982. – 328 с.

13. Оржеховська В. М. Здоровий спосіб життя як пріоритетна цінність у вихованні дітей і підлітків / В. М. Оржеховська // Формування, збереження і зміцнення здоров’я підростаючого покоління як обов’язковий компонент системи національної освіти. – К., 1997. – С. 35–43.

14. Павленко Р.М. Попередження незаконного виробництва наркотичних засобів і психотропних речовин підрозділами Міністерства внутрішніх справ України : монографія // МВС України, НАВСУ. – К., 2005. – С. 15.

15. Кутанин М.П. Вопросы теории и практики морфинизма / Сб. трудов психиатр. клиники МГУ. – М., 1929 – С. 52.

16. Шоломович А.С. Теория и практика борьбы з наркотизмом // Московский медицинский журнал. – 1933. – № 5 – С.123-128.

17. Шоломович А.С. Теория и практика борьбы з наркотизмом // Московский медицинский журнал. – 1933. – № 5 – С.123-128.

18. Бахтияров В.А. К вопросу о наркомании // Сб. тр. НИИ облздравотдела. – Свердловск, 1936. – С. 199-204.

19. Голант Р.Я. Проблема морфинизма // Труды ГИМЗ. – Л., 1929. – С. 67-68.

20. Павленко Р. М. Попередження незаконного виробництва наркотичних засобів і психотропних речовин підрозділами Міністерства внутрішніх справ України : монографія / Павленко Р. М. // МВС України, НАВСУ. – К., 2005. – С. 15-16.

21. Лукьяненко А.Г., Дугашев РС. Предотвращение и раскрытие незаконного

приобретения, изготовления и распространения наркотических веществ. – Алма-Ата, 1964;

22. Евстигнеев И.С. Медитація (від лат. meditatio – зосереджене міркування) – розумова дія, мета якої – приведення психіки людини у стан поглибленості й зосередженості

23. Влияние курения на организм человека. Електронний ресурс: <http://skazhynet.ru/vliyanie-kureniya-na-organizm-cheloveka>

24. Как алкоголь влияет на организм человека. Електронний ресурс: <http://biofaq.ru/why/why059.html>.

25. Шепітько В.І., Пелипенко Л.Б., Лисаченко О.Д., Єрошенко Г.А. Особливості формування здорового способу життя студентів-медиків на морфологічних кафедрах // Матер.навч.-метод. конф. “Формування здорового способу життя студентів-медиків засобами освіти”.- Полтава, 2011. – С. 107-109.

26. Шепітько В.І., Лисаченко О.Д., Єрошенко Г.А. Формування здорового способу життя – запорука здоров'я та майбутнього нації // Всеукр. наук.-пр. конф. з міжнар. участю “Суспільство і медицина: діалог в умовах євроінтеграції”. – Полтава, 2015 – С. 104-106.

27. Yunfeng Zhang and Le-Wu Lu. Introducing Smart Structures Technology into Civil Engineering Curriculum: Education Development at Lehigh University / Yunfeng Zhang and Le-Wu Lu. // Journal of professional issues in engineering education and practice. – 2008. - January. – P. 41-48.

28. Тихомиров В. П. Мир на пути Smart Education: новые возможности для развития / В. П. Тихомиров // Открытое образование. – 2011. – № 3. – С. 22-28.

29. Smart Technology based Education and Training // Smart Digital Futures. – Amsterdam: IOS Press BV, – 2014.

30. Апанасенко Г. Л. Валеологія як наука/ Валеологія, 1996. – №1 – с. 2-9.

31. Горашук В.П. Теоретичні підходи до формування культури здоров'я школярів / Основи здоров'я і фізична культура, 2005 – №5. – с.10-13.

32. Давидов В.В. Про поняття особистості в сучасній психології / Психологічний журн., 1988. т. 9. №1. – с.22-32.

33. Димов В.М. Здоров'я як соціальна проблема / Соціально-гуманітарні знання. – 1996. – №6. – с. 170-185.

34. Русова С. Ф. 1856-1940 // Календар знаменних і пам'ятних дат на 1 кв. 1996 р. – С. 82.

35. Франко І.Я. «За межами можливого» URL:

<https://ukrclassic.com.ua/katalog/f/franko-ivan/2126-ivan-franko-poza-mezhami-mozhlivogo>.

36. Український інститут майбутнього (вивчення національних досліджень та досліджень наркоманії) URL: <https://drive.google.com/file/d/1KVGwOGN7Py2hO6So3q56fKzu2GSJZMpb/view>.

37. Програма 12 кроків URL:

<https://nonarcotic.com.ua/uk/statti/445-pro-programu-12-kroktiv/>.

38. Смарт-технології як основа формування сучасних тенденцій освіти URL:

<https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2017/1/49.pdf>

39. Антинаркотична кампанія США 1987 URL:

http://elar.naiat.kiev.ua/bitstream/123456789/13966/1/dysertatsia_zharovska_hp.pdf.